

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ
ΝΕΟΛΑΙΑΣ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Διπλωματική Εργασία

«Η Τουριστική Διπλωματία ως πτυχή της Πολιτιστικής Διπλωματίας της Ελλάδας στα

Βαλκάνια »

της

Ελένη Ιωαννίδου

A.M. myp21019

Επιβλέπων: Νικόλαος Βασιλειάδης (Επίκουρος Καθηγητή)

Εξετάστρια: Σοφία Μπουτσιούκη (Επίκουρη Καθηγήτρια)

Φεβρουάριος, 2024

Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου.

Αφιέρωση

Στον σύζυγο μου

Ευχαριστίες

Κατά την ολοκλήρωση των σπουδών μου στο εν λόγω μεταπτυχιακό πρόγραμμα, θα ήθελα να ευχαριστήσω ως εξής: Τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής εργασίας, κ. Νικόλαο Βασιλειάδη για την άψογη συνεργασία και την καθοδήγηση του και καθώς επίσης την δεύτερη επιβλέπουσα, κα. Σοφία Μπουτσιούκη για τις ωφέλιμες παρατηρήσεις που με οδήγησαν σε ένα κριτικό στοχασμό απέναντι στη διατριβή μου. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον σύζυγο μου για την στήριξη του σε αυτά τα δύο χρόνια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Περίληψη

Το αντικείμενο της εργασίας αφορά τη παράθεση και συσχέτιση της Τουριστικής Διπλωματίας με την έννοια της Πολιτιστικής Διπλωματίας που ασκεί η Ελλάδα στη περιοχή των Βαλκανίων. Η έρευνα είναι κατά βάση βιβλιογραφική με χρήση επίσημων εγγράφων. Στην εργασία αυτή θα παρουσιαστούν οι πολιτικές που ακολουθούνται από την Ελλάδα στον τομέα του τουρισμού, οι φορείς που τον προωθούν, πώς θα μπορούσε η Ελλάδα να αποκομίσει περισσότερα κέρδη, ποιες είναι οι μορφές του τουρισμού που προωθούνται ή θα μπορούσαν μελλοντικά να προωθηθούν και τέλος ποιοι είναι οι ανασταλτικοί παράγοντες προώθησης και καλύτερης οργάνωσής του.

Λέξεις- κλειδιά:

τουρισμός, πολιτιστική διπλωματία, πολιτισμός, διπλωματία, Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Ένωση, πολιτιστική κληρονομιά, ήπια δύναμη.

Abstract

The subject of the paper concerns the citation and correlation of Tourism Diplomacy with the concept of Cultural Diplomacy practiced by Greece in the Balkan region. The research is basically bibliographic using official documents. This paper will present the policies followed by Greece in the field of tourism, the agencies that promote it, how Greece could make more profits, what are the forms of tourism that are being promoted or could be promoted in the future and finally who are the inhibiting factors of its promotion and better organization.

Keywords:

tourism, cultural diplomacy, culture, diplomacy, Greece, European Union, cultural heritage, soft power.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	σελ.9
---------------	-------

Κεφάλαιο 1ο. Διπλωματία

1.1. Διπλωματία.....	σελ.10
1.2. Διαπραγμάτευση και Διπλωμάτες	σελ.10
1.3. Διπλωμάτες στην πρώτη γραμμή.....	σελ.11
1.4. Η Ανάπτυξη της Διπλωματίας.....	σελ.13
1.5. Διπλωματία και Covid-19.....	σελ.14

Κεφάλαιο 2ο. Πολιτιστική Διπλωματία

2.1. Πολιτιστική διπλωματία.....	σελ.16
2.2. Πολιτιστική Διπλωματία και Πολιτισμός.....	σελ. 17
2.3. Πολιτιστική Διπλωματία και Κράτος.....	σελ.18
2.4. Πολιτιστική Διπλωματία και Κοινωνία.....	σελ.19
2.5. Πολιτιστική Διπλωματία και Πόλεις.....	σελ.20
2.6. Πολιτιστική Διπλωματία και Εθνική Ασφάλεια.....	σελ.20
2.7. Πολιτιστική Διπλωματία και Soft Power.....	σελ.21
2.8. Πολιτιστική Εικόνα και Διπλωματία.....	σελ.22
2.9. Πολιτιστική Διπλωματία και Εικονική Διεύρυνση.....	σελ.23
2.10. Πολιτιστική Διπλωματία και Συμβολική Δύναμη.....	σελ.23
2.11. Πολιτιστική Διπλωματία και το Ψηφιακό Lockdown.....	σελ.25
2.12. Πολιτιστική διπλωματία ως διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας.....	σελ.26
2.13. Η ώθηση για την άσκηση της πολιτιστικής διπλωματίας.....	σελ.27

2.14. Η Τέχνη ως Πολιτιστική Διπλωματία.....	σελ.28
--	--------

Κεφάλαιο 3ο. Τουριστική Διπλωματία

3.1. Τουριστική Διπλωματία.....	σελ.30
3.2. Τουριστική Διπλωματία και Soft Power.....	σελ.30
3.3. Τουριστική Διπλωματία και Παγκοσμιοποίηση.....	σελ.31
3.4. Τουριστική Διπλωματία και Ειρήνη.....	σελ.32
3.5. Τουριστική Διπλωματία και Διεθνείς Σχέσεις.....	σελ.33
3.6. Τουρισμός και Πολιτιστική Διπλωματία.....	σελ.34
3.7. Η Τουριστική Διπλωματία ως Καταλύτης της Πολιτιστικής Διπλωματίας.....	σελ.36
3.8. Πολιτιστικός Τουρισμός ως Όργανο Πολιτιστικής Διπλωματίας.....	σελ.37
3.9. Η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς υπό τη σύνδεση τουριστικής και πολιτιστικής διπλωματία.....	σελ.38

Κεφάλαιο 4ο. Ελλάδα

4.1. Διπλωματία της Ελλάδας.....	σελ.40
4.2. Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελλάδα.....	σελ.40
4.3. Πολιτιστική Διπλωματία στην Ελλάδα.....	σελ.41
4.4. Επανεκτίμηση της Πολιτιστικής Διπλωματίας.....	σελ.42
4.5. Πολιτιστική Βιομηχανία και Τουρισμός.....	σελ.42
4.6. Η περίπτωση των ελληνικών πόλεων.....	σελ.43
4.6.1. Περίπτωση της Θεσσαλονίκης.....	σελ.44
4.6.2. Περίπτωση της Κρήτης.....	σελ.45

Κεφάλαιο 5ο. Συμπεράσματα

5.1. Συμπεράσματα.....σελ.47

Βιβλιογραφία.....σελ.48

Εισαγωγή

Το αντικείμενο της εργασίας αφορά τη παράθεση και συσχέτιση της Τουριστικής Διπλωματίας με την έννοια της Πολιτιστικής Διπλωματίας που ασκεί η Ελλάδα στη περιοχή των Βαλκανίων. Η έρευνα είναι κατά βάση βιβλιογραφική με χρήση επίσημων εγγράφων. Στην εργασία αυτή θα παρουσιαστούν οι πολιτικές που ακολουθούνται από την Ελλάδα στον τομέα του τουρισμού, οι φορείς που τον προωθούν, πώς θα μπορούσε η Ελλάδα να αποκομίσει περισσότερα κέρδη, ποιες είναι οι μορφές του τουρισμού που προωθούνται ή θα μπορούσαν μελλοντικά να προωθηθούν και τέλος ποιοι είναι οι ανασταλτικοί παράγοντες πρόωθησης και καλύτερης οργάνωσής του.

Ο τουρισμός στην Ελλάδα αν και παρουσιάζει ραγδαία ανάπτυξη μπορεί να βοηθήσει όχι μόνο στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας αλλά και σε επίπεδο διπλωματικό να προωθήσει ιδεώδη ,αφού μπορεί να λειτουργήσει σαν μια κοιτίδα πολιτισμού, ψυχαγωγίας και αφθονίας παροχών και μέσω αυτού να γνωστοποιηθούν οι θέσεις της Ελλάδας σε πολλούς τομείς. Στη συνέχεια, θα αναλυθεί η κεφαλαιακή υπεραξία του ελληνικού πολιτισμού και ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει, εστιάζοντας κατά κύριο λόγο στην έννοια της πολιτιστικής διπλωματίας, η οποία εκλείπει από το πεδίο των εφαρμόσιμων πολιτικών της Ελλάδας, παρά τον πολιτιστικό πλούτο που διαθέτει.

Ο πολιτισμός και η Ιστορία σε εποχές πολιτικής και οικονομικής αστάθειας, κοινωνικής σύγχυσης και αξιακής αλλοίωσης αποτελούν μια καίρια λύση και ειδικά σε μια χώρα, όπως η Ελλάδα, η οποία έχει λαμπρά παραδείγματα να επιδείξει. Οι τέχνες, οι επιστήμες, η ιστορία, η θρησκεία, τα ήθη και τα έθιμα είναι κάποιοι από τους παράγοντες δημιουργίας και συντήρησης ισχυρών δεσμών μεταξύ των ανθρώπων. Η ομαλή συμβίωση των λαών, αν και δύσκολο εγχείρημα, επιβάλλει το σεβασμό προς τη διαφορετικότητα, αλλά όχι και την παράλληλη απώλεια των ιδίων χαρακτηριστικών.

Συνοψίζοντας η έρευνα αυτή θα εμπλουτίσει την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία και θα προσφέρει νέες ιδέες που θα βοηθήσουν όποιον ενδιαφέρεται για τον τομέα να διευρύνει τις γνώσεις του. Η εργασία αυτή φιλοδοξεί να συγκεντρώσει σε ένα κείμενο πληροφορίες που ίσως είναι διάσπαρτες και να τις παρουσιάσει με τρόπο σαφή και κατανοητό. Τελικά μέσα από την έρευνα θα γεννηθούν νέες ιδέες που είναι ωφέλιμο να καταγραφούν.

Κεφάλαιο 1ο. Διπλωματία

1.1. Διπλωματία

Η διπλωματία είναι μια μέθοδος πολιτικής που εφαρμόζουν οι χώρες στην εξωτερική πολιτική (Abdurahmanli, 2021). Γνωρίζουμε ότι η θεωρία της διπλωματίας είναι μια αποτελεσματική μέθοδος επικοινωνίας και λύσης στις διεθνείς σχέσεις χωρίς φυλετικές, θρησκευτικές ή γλωσσικές διακρίσεις στην παγκόσμια τάξη πραγμάτων (Saaida, 2023). Η θεωρία της διπλωματίας μπορεί να εκφραστεί με δύο έννοιες, τη στενή έννοια και την ευρεία έννοια. Με τη στενή έννοια, ο ορισμός της διπλωματίας διαμορφώνεται συνήθως μέσω ενεργών διπλωματικών διαβουλεύσεων και συμφωνιών που διεξάγονται από το υπουργείο Εξωτερικών μιας χώρας και μέσω πρεσβειών. Με την ευρεία έννοια, η θεωρία της διπλωματίας χρησιμοποιείται στις διεθνείς σχέσεις (Abdurahmanli, 2021).

Η διπλωματία που προέκυψε ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης. Ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης, η διπλωματία έχει κατηγοριοποιηθεί σε πολλούς τομείς σύμφωνα με ορισμένα χαρακτηριστικά. Αυτοί είναι οι τύποι διπλωματίας είναι οι εξής: Κοινοβουλευτική Διπλωματία, Διπλωματία Shuttle, Κοινωνική Διπλωματία, Πυρηνική Διπλωματία, Προληπτική Διπλωματία, Σιωπηλή Διπλωματία, Καταναγκαστική Διπλωματία, Διπλωματία χωρίς δόντια, Σκληρή Διπλωματία, Διπλωματία ήπιας ισχύος, Διασταυρούμενη διπλωματία, Διπλωματία Διαμεσολάβησης, Πολυμερής Διπλωματία, Διπλή Διπλωματία, Δημόσια Διπλωματία, Πολιτική Διπλωματία, Διπλωματία Κορυφής, Διπλωματία Συνεδρίων, Πολιτιστική Διπλωματία, Περιβαλλοντική Διπλωματία, Ανθρωπιστική Διπλωματία και Ανοιχτή Διπλωματία (Abdurahmanli, 2021).

1.2. Διαπραγμάτευση και Διπλωμάτες

Η υιοθέτηση της προσέγγισης του Wendt στο πρόβλημα δομής στις διεθνείς σχέσεις είναι ιδιαίτερα κατάλληλη, όταν μελετάται η διπλωματία ως διαδικασία διαπραγμάτευσης και οι διπλωμάτες ως διαπραγματευτές (Hart, & Siniver, 2020). Όπως σημειώνουν οι Glenn και Susskind (2010), η διαπραγμάτευση ως διαδικασία διπλωματίας δεν είναι απλώς μια πράξη επικοινωνίας, αλλά μια πιο ουσιαστική μέθοδος αλληλεπίδρασης, η οποία ενημερώνει και αλλάζει όχι μόνο τον τρόπο με τον οποίο οι διπλωμάτες βλέπουν τους συνομιλητές τους,

αλλά και τον τρόπο που βλέπουν τους δικούς τους ρόλο και θέση στο διεθνές σύστημα (Glenn & Susskind, 2010).

Η διπλωματία ως διαδικασία είναι απαραίτητη για την κανονική διεξαγωγή του έθνους, ωστόσο η ταχεία αύξηση του αριθμού των διπλωματικά ενεργών μη κρατικών φορέων, οι τεχνικές καινοτομίες και η ευαισθητοποίηση του κοινού και η ευαισθησία σε τοπικά ζητήματα έχει αλλάξει σημαντικά το περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν οι διπλωμάτες και, κατά συνέπεια, την ανάγκη τους να προσαρμοστούν σε αυτό (Barston, 2019).

Κατά τον Sharp (1999), σύμφωνα με την οποία η διαδικασία και οι στόχοι της διαπραγμάτευσης παραμένουν ενσωματωμένοι στην παγκόσμια δομή του κρατικού συστήματος, περιέχοντας έτσι τις δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης να επηρεάζουν μόνο το μέγεθος της διπλωματικής αλληλεπίδρασης, αλλά όχι η ουσία τους. Οι διπλωμάτες ορίζουν τη διπλωματία και τον ρόλο τους ως διπλωματικοί παράγοντες, είναι σημαντικό να συλλάβουμε την αντιπροσωπεία της διπλωματικής δραστηριότητας (Sharp, 1999).

Ενώ η πλειονότητα της βιβλιογραφίας τείνει να επικεντρώνεται στη διπλωματία ως πρωτίστως διακρατική διαπραγμάτευση, ο ρόλος των διπλωματών ως παραγόντων της διαπραγμάτευσης έχει γενικά παραμεληθεί (Lindsey, 2017). Η ταυτότητα των διπλωματών του εαυτού τους ως συγκεντρωτικό άθροισμα του επαγγέλματος, του ρόλου, της θέσης και του συνόλου των δεξιοτήτων τους επηρεάζεται πάντα από την προβαλλόμενη ταυτότητα του κράτους που αντιπροσωπεύουν (Jazbec, 2013). Συγχρόνως, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι όπως τα κράτη θεσμοθετούν τους εκπροσώπους τους, έτσι και οι διπλωμάτες εξατομικεύουν το κράτος που εκπροσωπούν μέσω του μοναδικού συνόλου δεξιοτήτων, εμπειριών και γνωστικών μορφών τους (Siniver, 2020).

1.3. Διπλωμάτες στην πρώτη γραμμή

Ως κυβερνητικοί αξιωματούχοι, οι διπλωμάτες πρέπει να συνειδητοποιούν ανά πάσα στιγμή ότι στην επικοινωνία τους θεωρείται ότι μιλούν για τη χώρα τους και αναμένεται να έχουν ειδικές γνώσεις για τις δραστηριότητες της χώρας τους (Sharp, 1997). Υπό αυτές τις συνθήκες, οι προφορικές λέξεις αποκτούν επίσημη σημασία. Καθώς η νέα δημόσια διπλωματία περιλαμβάνει περισσότερη δέσμευση και διάλογο με μη κρατικούς παράγοντες, τα μέσα ενημέρωσης θα αδράξουν περισσότερο από ποτέ την ευκαιρία για να

αμφισβητήσουν διπλωμάτες, θέτοντας διεισδυτικές ή δυνητικά ενοχλητικές ερωτήσεις και αναμένοντας άμεσες απαντήσεις (Gonesh & Melissen, 2005). Στις συνεντεύξεις ειδήσεων, ο διαθέσιμος χρόνος για απάντηση σε ερωτήσεις συχνά περιορίζεται σε λίγα δευτερόλεπτα (Kroon Lundell & Eriksson, 2010). Επιπλέον, η γλώσσα του σώματος μπορεί να μεταδώσει τόσο θετικές όσο και αρνητικές εντυπώσεις (KÖPRÜLÜ, 2014). Πολλά υπουργεία Εξωτερικών στέλνουν τους διπλωμάτες τους σε συγκεκριμένα μαθήματα επικοινωνίας στα μέσα ενημέρωσης. Ωστόσο, αν και απαραίτητη, η νέα δημόσια διπλωματία απαιτεί κάτι περισσότερο από βασικές δεξιότητες επικοινωνίας. Οι σύγχρονοι διπλωμάτες πρέπει αρχικά να αντισταθούν στον πειρασμό να δουν τους δημοσιογράφους ως εχθρό (Gonesh & Melissen, 2005).

Στην πραγματικότητα, οι διπλωμάτες θα πρέπει να προσπαθήσουν να οικοδομήσουν γέφυρες με τα μέσα ενημέρωσης. Θα πρέπει να αντισταθούν στην αποφυγή των μέσων ενημέρωσης και να μην αποσυρθούν σε ένα κέλυφος σιωπής, που τείνει να δημιουργεί υποψίες ότι η κυβέρνηση έχει κάτι να κρύψει (Feltham, 2004). Μολονότι είναι προφανές, οι διπλωμάτες θα πρέπει να λάβουν ρητά οδηγίες να έχουν υπόψη τους τη μακροπρόθεσμη εικόνα της χώρας τους (Stanzel, & Politik-SWP-Deutsches, 2018). Το να είσαι ανοιχτός και ειλικρινής μπορεί ήδη να είναι μια επιτυχημένη στρατηγική μέσων (Gegenhuber & Dobusch, 2017).

Δεδομένου ότι η αξιοπιστία είναι ένα από τα βασικά στοιχεία της δημόσιας διπλωματίας, η ειλικρίνεια είναι η καλύτερη πολιτική (Mor, 2012). Επιπλέον, επειδή τα μέσα ενημέρωσης θα διερευνήσουν για να επιβεβαιώσουν όλες τις πληροφορίες που παρέχει ένας αξιωματούχος, είναι σημαντικό να ελέγξουμε διπλά τα γεγονότα (Porlezza, 2019). Η σημασία της ανάπτυξης ενός σταθερού προγράμματος δημόσιας διπλωματίας για διπλωμάτες δεν μπορεί να τονιστεί αρκετά, όπως μπορούν να επιβεβαιώσουν οι χώρες που έχουν βιώσει κρίσεις. Το πρόβλημα είναι ότι δεν μπορεί να προβλεφθεί η ανάγκη για μια στρατηγική απάντηση της δημόσιας διπλωματίας. Οι διπλωμάτες πρέπει να είναι πάντα έτοιμοι και εκπαιδευμένοι για κάθε πιθανό πρόβλημα. Αυτό είναι ένα δύσκολο έργο για τα υπουργεία Εξωτερικών και τους διπλωμάτες. Αλλά είναι μια κρίσιμη πρόκληση, καθώς οι κυβερνήσεις επιδιώκουν να προστατεύσουν και να προβάλλουν θετικές εικόνες γύρω από το έθνος τους (Stein, 2007).

1.4. Η Ανάπτυξη της Διπλωματίας

Όσοι μελετούν τη διπλωματία παραμένουν διχασμένοι ως προς το αν είναι ουσιαστικά ένα σύνολο πολιτικών διαδικασιών που βασίζεται στο κράτος ή εάν είναι ένα σύνολο πολιτικών διαδικασιών που βασίζονται σε δίκτυα (Lee & Hocking, 2011). Όσοι υποστηρίζουν ότι η διπλωματία είναι πρωτίστως η επιδίωξη των συμφερόντων εξωτερικής πολιτικής του κράτους στο διεθνές σύστημα κρατών, τότε η διπλωματία περιορίζεται σε ένα αρκετά στενό σύνολο διμερών και πολυμερών διαδικασιών επικοινωνίας, εκπροσώπησης και διαμεσολάβησης που επικεντρώνονται στο Υπουργείο Εξωτερικών και τις αποστολές του στο εξωτερικό (ALOLAIMY, 2020).

Οι διπλωματικές διαδικασίες συνεχίζουν να παρουσιάζουν κάποια κανονικότητα, έτσι ώστε οι λειτουργίες, οι θεσμοί, οι κώδικες, οι συμβάσεις και οι κουλτούρες της διπλωματίας να χαρακτηρίζονται από συνέχεια και οριακές αλλαγές και ότι οι διπλωματικοί κανόνες θα συνεχίσουν να ισχύουν στο μέλλον. Το προφανές θύμα σε αυτή την προσέγγιση είναι οποιαδήποτε εις βάθος ανάλυση της αλλαγής στις διπλωματικές δομές και διαδικασίες (Lee & Hocking, 2011).

Αντίθετα, όσοι εννοιολογούν τη διπλωματία έξω από κρατοκεντρικά πλαίσια τείνουν να δίνουν έμφαση στη συνεχή αλλαγή στη συμπεριφορά και το πλαίσιο της διπλωματίας. Ο κύριος στόχος των προσεγγίσεων που βασίζονται στο δίκτυο είναι να αναδείξουν και να αναλύσουν τις προκλήσεις που τίθενται στη διπλωματία από τις σύγχρονες αλλαγές στο διεθνές σύστημα. Οι μελετητές στρέφονται σε ζητήματα παγκοσμιοποίησης και περιφερειοποίησης για να δώσουν έμφαση στο όλο και πιο περίπλοκο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο της διπλωματίας. Για αυτούς τους μελετητές, η αλλαγή και ο μετασχηματισμός στη διπλωματική διαδικασία και δομές είναι το κεντρικό μέλημα της ανάλυσης (Manfredi-Sánchez, 2021).

Οι διπλωματικές διαδικασίες βασίζονται σε δίκτυα και εμπλέκονται σε μια σειρά από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς (Hocking, 2016). Υπάρχει απουσία συμφωνημένων κανόνων διπλωματικής δέσμευσης, έτσι ώστε νέοι κώδικες και συμβάσεις εμφανίζονται ή χρειάζονται ανάπτυξη. Εν ολίγοις, η διπλωματία τόσο ως προς τις ποικίλες διαδικασίες μέσω των οποίων επιτελείται όσο και ως προς τον μηχανισμό μέσω των οποίων διεξάγεται, είναι στενά συνδεδεμένα φαινόμενα που αποτελούν αντικείμενο διαφορετικών ερμηνειών (Hocking, et al., 2012).

1.5. Διπλωματία και Covid-19

Ο αντίκτυπος της πανδημίας του κορωνοϊού έχει επηρεάσει τις διπλωματικές σχέσεις σε όλο τον κόσμο . Περισσότερη εστίαση έχει μεταφερθεί στη διπλωματική διαχείριση της κρίσης του Covid-19 (Čieřoná, 2021). Τα υπουργεία Εξωτερικών έχουν επιφορτιστεί να προσφέρουν βοήθεια σε πολίτες που έχουν αποκλειστεί στο εξωτερικό. Η σύγχρονη διπλωματία υφίσταται επί του παρόντος θεμελιώδεις αλλαγές με άνευ προηγουμένου ρυθμό. Οι τεχνικές εξελίξεις και κυρίως η ψηφιοποίηση επηρεάζουν τον τρόπο κατανόησης των υπηρεσιών και του έργου των διπλωματών. Το κοινό είναι πλέον πιο ευαίσθητο σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και αναζητά τρόπους να επηρεάσει τη διπλωματία μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και άλλων πλατφορμών. Οι διπλωμάτες εξέτασαν τις νέες μορφές τεχνολογιών ως μέσα διπλωματίας, για παράδειγμα, ψηφιοποιημένες προσεγγίσεις ρυθμιστικών μηχανισμών, εφαρμογή καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών και κινητοποίηση ψηφιακών εργαλείων (Bjola, & Coplen, 2023).

Επιπλέον, η πανδημία έχει δοκιμάσει σοβαρά τα υπουργεία και τις προξενικές ικανότητες στην ικανότητά τους να προσφέρουν έγκαιρη και κυρίως αποτελεσματική προξενική βοήθεια προκειμένου να προστατεύσουν την εθνική εικόνα των χωρών τους καθώς η κρίση συνέχιζε να κλιμακώνεται (Abduazimov, 2021). Οι υπηρεσίες των προξενείων έχουν μετατοπιστεί σε διαδικτυακά ψηφιακά κανάλια, επιτρέποντάς τους να επικοινωνούν με πολίτες στο εξωτερικό. Έχει αυξηθεί η ενίσχυση των δυνατοτήτων επιγραμμικής εκπαίδευσης, καθώς οι προξενικές υπηρεσίες έχουν ενσωματώσει την ψηφιακή τεχνολογία ως στρατηγική για την καλύτερη παροχή προξενικής βοήθειας στους πολίτες και τη διαχείριση των διπλωματικών περιορισμών. Οι διπλωματικές αποστολές σε όλο τον κόσμο αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν στις γρήγορες αλλαγές των επιχειρησιακών μεθόδων για την παροχή κατάλληλων και απαραίτητων υπηρεσιών σε πολίτες που είχαν αποκλειστεί στο εξωτερικό. Η διπλωματική προτεραιότητα μετατοπίστηκε στην παροχή βοήθειας σε χιλιάδες ταξιδιώτες που χρειάζονται και θέλουν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους (Bjola, & Coplen, 2023).

Διπλωματικά δίκτυα άρχισαν να συνεργάζονται με πολλές κυβερνήσεις για να διασφαλίσουν ότι ανοίγουν εμπορικές διαδρομές, όπως ζωτικής σημασίας εμπορικοί δρόμοι και αλυσίδες εφοδιασμού για τρόφιμα και φάρμακα. Αυτές οι διαδικασίες έχουν αλλάξει τη διπλωματική πρακτική, λόγω των αναπτυσσόμενων περιορισμών που επιβάλλονται από χώρες σε όλο τον κόσμο και με τον ρυθμό με τον οποίο αυτό γίνεται με περιορισμένη ή χωρίς

προειδοποίηση (Berkman, 2020). Αντίστοιχα σημαντικό, οι διπλωμάτες συνεχίζουν να ανταλλάσσουν πληροφορίες μεταξύ των κυβερνήσεων σχετικά με το κλείσιμο των συνόρων, τις νέες κατευθυντήριες γραμμές εισόδου και τις οδηγίες καραντίνας. Οι αποστολές στο εξωτερικό επιφορτίστηκαν με την παρακολούθηση και την αναφορά της επιδημίας Covid-19, την ανάπτυξη εμβολίων και τις ελλείψεις ιατρικού εξοπλισμού στο εξωτερικό (Hotez, 2021).

Η κλίμακα της πανδημίας απαιτούσε αλλαγές στο διεθνές σύστημα για την υποστήριξη των χωρών στις απαντήσεις τους. Ο ΠΟΥ οδήγησε τη διεθνή κοινότητα στην υποστήριξη αυτών των προσπαθειών καθώς οι χώρες χρειάζονταν ενημερωμένες πληροφορίες, εύκολη πρόσβαση σε βασικά ιατρικά εφόδια και εξοπλισμό, τις πιο πρόσφατες τεχνικές οδηγίες και δίκαιη πρόσβαση σε εμβόλια. Αυτό το παγκόσμιο σύστημα υποστήριξης έχει μεταφραστεί σε επιχειρησιακή και τεχνική υποστήριξη επί τόπου, εμπλέκοντας τις κοινότητες και προσεγγίζοντας τις κυβερνητικές αρχές για να παρακολουθούν και να καθοδηγούν την αποτελεσματικότητα των μέτρων δημόσιας υγείας (David, & Okoliko, 2020).

Το ξαφνικό με το οποίο ορισμένες χώρες έκλεισαν τα σύνορά τους και ανέστειλαν τις διεθνείς πτήσεις ενέτεινε μια άνευ προηγουμένου πρόκληση για τις προξενικές και διπλωματικές υπηρεσίες να παρέχουν στους πολίτες βασικές πληροφορίες. Οι διπλωμάτες κατέστησαν απαραίτητη την αφιέρωση ψηφιακών πόρων. Οι κυβερνητικές υπηρεσίες ανέπτυξαν συνεχώς μέσα και επιχειρησιακές μεθόδους για τον μετριασμό των επιπτώσεων της πανδημίας και την αξιολόγηση των αναγκών για μακροπρόθεσμες στρατηγικές για την αντιμετώπιση των διπλωματικών περιορισμών (Bjola & Coplen, 2023).

Η στροφή προς τα ψηφιακά εργαλεία και την ψηφιακή διπλωματία ήταν κρίσιμη, καθώς οι διαδικτυακές τηλεδιασκέψεις έγιναν ουσιαστικό μέρος της καθημερινής εργασίας των διπλωματικών αποστολών και των υπουργείων Εξωτερικών μεταξύ ξένων διπλωματών και εκπροσώπων των τοπικών αρχών και του κοινού. Επίσης, η πανδημία έχει αποδείξει την ανάγκη των υπουργείων και των διπλωματικών υπηρεσιών να παρέχουν τις απαραίτητες και σημαντικές διαδικτυακές δυνατότητες εκπαίδευσης για να σκέφτονται ψηφιακά και να αρχίσουν να αναβαθμίζουν τις στρατηγικές και τα ψηφιακά τους εργαλεία για να είναι καλύτερα προετοιμασμένα για να αντιμετωπίσουν την επόμενη παγκόσμια πανδημία. Υπάρχει απαίτηση για τις χώρες να εισαγάγουν περαιτέρω ενσωμάτωση της ψηφιοποίησης και μετασχηματιστικής δράσης για να εξασφαλίσουν ασφαλείς καθημερινές λειτουργίες στο μέλλον (Bjola, & Coplen, 2023).

Κεφάλαιο 2ο. Πολιτιστική Διπλωματία

2.1. Πολιτιστική διπλωματία

Η ανάπτυξη του εθνικού κράτους και η αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση των πολιτιστικών και εμπορικών σχέσεων που συνέβησαν κατά τη σύγχρονη περίοδο οδήγησαν στη σταδιακή τελειοποίηση των κυβερνητικών μηχανισμών για τις σχέσεις μεταξύ των χωρών. Έτσι, από τον 19ο αιώνα, η διπλωματική δράση ορίστηκε σταδιακά ως μια κυβερνητική στρατηγική που αποσκοπούσε στην επίτευξη και διατήρηση της ειρήνης μεταξύ των κρατών και σχεδιάστηκε για να ευνοήσει το διφορούμενο εθνικό συμφέρον (Schroeder, 1989).

Στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής μετασχηματισμός που συνέβη κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου (1960), η δημόσια διπλωματία πέτυχε εξειδίκευση και θεσμοθέτηση. Η δημόσια διπλωματία αναφέρεται σε διαφορετικούς τρόπους διασύνδεσης που καθιερώνονται μεταξύ κυβερνήσεων και ανθρώπων στο εξωτερικό (Critchlow, 2004).

Οι στόχοι αυτής της πολιτικής ήταν η δημιουργία θετικού ενδιαφέροντος για ένα έθνος, καθώς και η χειραγωγή της ξένης κοινής γνώμης προκειμένου να επηρεαστεί η εσωτερική πολιτική τρίτων χωρών (Critchlow, 2004). Παρόλο που είχαν αναπτυχθεί παρόμοιες δραστηριότητες για αιώνες, από αυτή τη δεκαετία και μετά υιοθέτησαν νέους μηχανισμούς και έννοιες. Χάρη σε αυτούς τους μετασχηματισμούς, σήμερα η νέα δημόσια διπλωματία ενσωματώνει διάφορα προγράμματα που δημιουργήθηκαν από παράγοντες που ξεπερνούν το εθνικό κράτος. Υπό αυτή την έννοια, υπάρχει μια ορισμένη συναίνεση για το γεγονός ότι αυτή η πολιτική περιλαμβάνει μια μεγάλη ποικιλία δράσεων που συνδέονται με την επικοινωνία, οι οποίες περιλαμβάνουν ιδιωτικούς και κοινωνικούς φορείς. Αυτοί οι φορείς αξιοποιούν νέες μεθόδους, όπως συνδέσμους μεταξύ κοινοβουλίων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, δραστηριότητες που αναλαμβάνονται από υπο-κρατικές αρχές, διαδικτυακές διασκέψεις, κ.α (Melissen, 2005).

Η πολιτιστική διπλωματία τοποθετείται ως ο μεγαλύτερος υποτομέας της δημόσιας διπλωματίας. Έτσι, θα μπορούσε να οριστεί ως εκείνες οι ενέργειες διασύνδεσης μεταξύ κυβερνήσεων και ανθρώπων στο εξωτερικό, που δημιουργήθηκαν ειδικά μέσω καλλιτεχνικών και πνευματικών πόρων και δραστηριοτήτων (Zamorano, 2015). Στον κλασικό του ορισμό, η έννοια της πολιτιστικής διπλωματίας προσφέρεται για διαφορετικές

κατανοήσεις και αποδοχές που λειτουργούν από φορείς και κυβερνήσεις. Στο ίδιο μήκος κύματος, αυτή η πολιτική συχνά παραπέμπει στις διαφορετικές χρήσεις του πολιτισμού ως μέσου για τη σύνδεση μεταξύ των κυβερνήσεων και μεταξύ των ίδιων των διπλωματών (Goff, 2020).

Η έντονη σημερινή αλληλεπίδραση μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής έχει προωθήσει την ενίσχυση των εθνικών συστημάτων πολιτισμού ως απαίτηση για επιτυχημένη προβολή στο εξωτερικό (Dyson & Humphreys, 2023). Σε αυτόν τον ανοιχτό χώρο που είναι εννοιολογικός και σχεδιασμένος για δράση, που υπόκειται στην προτασιακή δυναμική των κρατών, όχι μόνο συμμετέχουν κυβερνήσεις, αλλά και τα στελέχη των επιχειρήσεων, οι καλλιτέχνες, κ.α. Ωστόσο, η ανταλλαγή που ευνοείται από την πολιτιστική διπλωματία είναι σχετικά καθορισμένη με βάση τους επίσημους ορισμούς του πολιτισμού που λειτουργούν από κυβερνητικούς παράγοντες και ιδρύματα (Zamorano, 2015).

Από αυτή την προγραμματική μήτρα, οι κυβερνήσεις προωθούν ως διεθνή εκπροσώπηση ένα σύνολο πολιτιστικών αγαθών και δραστηριοτήτων που θεωρούνται διακριτικά και διευκολύνουν τη διάδοση στο εξωτερικό της καλλιτεχνικής παραγωγής για την οποία είναι υπεύθυνη (Mulcahy, 2016). Το σύνολο αυτών των ξένων πολιτιστικών πρωτοβουλιών δράσης, ως μέρος μιας γενικής στρατηγικής, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πολιτιστική διπλωματία σε ένα συγκεκριμένο ιστορικό πλαίσιο.

2.2. Πολιτιστική Διπλωματία και Πολιτισμός

Η πολιτιστική ισχύς της δημόσιας διπλωματίας είναι ήπια δύναμη, καθώς υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους το πλεονέκτημα της ήπιας δύναμης μιας χώρας μπορεί να μετρηθεί με διάφορους τρόπους (Nye Jr, 2008). Αυτό περιλαμβάνει τη μέτρηση του πλεονεκτήματος της ήπιας δύναμης, όταν οι ιδέες και η κουλτούρα ταιριάζουν με τους επικρατούντες παγκόσμιους κανόνες και όταν η εγχώρια και διεθνής συμπεριφορά ενισχύει την αξιοπιστία μιας χώρας (Zhou, 2022). Επίσης, περιλαμβάνει όταν μια χώρα έχει σημαντική πρόσβαση σε διάφορα κανάλια επικοινωνίας που έχουν την ευκαιρία να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο περιγράφονται τα ζητήματα στα παγκόσμια μέσα ενημέρωσης (Hilliard & Keith, 2023).

Η ήπια ισχύς έχει σημαντική οικονομική επίπτωση παρόλο που ασχολείται με την κοινωνικοπολιτική επιρροή της κοινής γνώμης στο εξωτερικό. Αυτό γίνεται για την ενίσχυση μιας θετικής εθνικής εικόνας (Nye Jr, 2008). Η κατανόηση της κουλτούρας των άλλων ανθρώπων είναι κρίσιμη για τη διασφάλιση του επιτυχημένου εμπορίου στις αυξανόμενες

παγκόσμιες αγορές. Επομένως, η πολιτιστική διπλωματία είναι μια πολυσκοπική διαδικασία της διεθνούς πολιτιστικής πολιτικής. Δεν πρέπει να θεωρείται ως εργαλείο εξωτερικής πολιτικής υπό την αρμοδιότητα της δημόσιας διπλωματίας (Kang, 2013).

Επίσης, η ήπια δύναμη ενός έθνους βασίζεται στην κουλτούρα και τους πόρους, τις πολιτικές και τις αξίες του. Επομένως, οι πόροι σκληρής και ήπιας ισχύος σχηματίζουν μια στρατηγική έξυπνης ισχύος. Η δημιουργία ήπιας ισχύος απαιτεί κριτική κατανόηση των διαφόρων ρόλων της κοινωνίας των πολιτών, αξιοπιστία και αυτοκριτική για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική δημόσια διπλωματία (Zhou, 2022). Παράλληλα, η έννοια της πολιτιστικής διπλωματίας παρέχει έναν μηχανισμό για να φέρει ορισμένες εντολές στους διάφορους όρους που σχετίζονται με την ήπια δύναμη (Singh et al., 2022).

Η πολιτιστική διπλωματία περιλαμβάνει τη δημόσια διπλωματία, η οποία συνεπάγεται τον τρόπο με τον οποίο οι διεθνείς παράγοντες προσπαθούν να διαχειριστούν το διεθνές περιβάλλον καθώς συνεργάζονται με ξένα κοινά (Mark, 2009). Οι περισσότεροι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τη δημόσια διπλωματία τους ως έναν σημαντικό τρόπο για να αυξήσουν την ήπια ισχύ τους ή να αυξήσουν τον βαθμό ασφάλειας που σχετίζεται με την ασφάλεια της φήμης (Zhou, 2022).

2.3. Πολιτιστική Διπλωματία και Κράτος

Ως δύο αναπτυσσόμενες έννοιες στην πολιτική έρευνα, η αυξανόμενη και επίμονη προσοχή στρέφεται τώρα στις έννοιες της κρατικής εμπιστοσύνης και της πολιτιστικής διπλωματίας. Η μεταξύ τους σύνδεση χρειάζεται πλέον εξερεύνηση με λογική. Είναι απαραίτητο να διερευνηθεί πώς αυτές οι δύο έννοιες συνδέονται μεταξύ τους και πώς μπορούν να έχουν αμοιβαία επιρροή με ενίσχυση η μία στην άλλη (Xu, 2018).

Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες συζητήσεις στο πλαίσιο αυτών των εννοιών λόγω ορισμένων αλληλοεξαρτώμενων παραγόντων, οι οποίοι είναι δύσκολο να διαχωριστούν. Για παράδειγμα, ο σκληρός ανταγωνισμός σχετικά με την εθνική δύναμη μεταξύ των κρατών, η ενοποίηση διαφορετικών πολιτισμών, η διαθεσιμότητα προηγμένων τεχνολογιών και συστημάτων και η εμφάνιση μιας ποικιλίας οργανισμών. Όλοι αυτοί οι παράγοντες θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη σχέση μεταξύ κρατικής εμπιστοσύνης και πολιτιστικής διπλωματίας (Streeten, 2001).

Κατ'επέκταση, η εμφάνιση αυτών των παραγόντων έχει μεταμορφώσει τη διεθνή κοινότητα στον κόσμο σήμερα σε μια μάλλον διαφορετική μορφή από αυτή που ήταν πριν από δεκαετίες. Κατά τη διερεύνηση της σχέσης της κρατικής εμπιστοσύνης και της

πολιτιστικής διπλωματίας, θα ανακαλύπταμε προφανώς ότι και οι δύο έννοιες περιλαμβάνουν πολύ περισσότερους υποκειμενικούς παράγοντες παρά αντικειμενικούς. Καθώς η έννοια της κρατικής εμπιστοσύνης επιτρέπει στα κράτη να εκθέσουν τα τρωτά τους σημεία μπροστά σε άλλα κράτη, κάτι που θα μπορούσε να είναι αρκετά δύσκολο να είναι σίγουρο αν ανήκουν στη φιλική ή στην εχθρική ομάδα (Xu, 2018).

2.4. Πολιτιστική Διπλωματία και Κοινωνία

Σήμερα, πολλοί μη κρατικοί παράγοντες, ΜΚΟ, καλλιτέχνες και καλλιτεχνικές οργανώσεις δηλώνουν ότι ασκούν πολιτιστική διπλωματία, παρά το γεγονός ότι οι επαγγελματικές και καλλιτεχνικές τους σχέσεις με ομολόγους τους σε άλλες χώρες καθοδηγούνται πολύ περισσότερο από την επιθυμία για συνεργασία μεταξύ ομοτίμων και διασυνοριακή ανταλλαγή, αντί να σχεδιάζεται συνειδητά για να εξυπηρετεί οποιαδήποτε πτυχή του εθνικού συμφέροντος.

Τα κίνητρά τους να εργαστούν διεθνώς περιστρέφονται γύρω από την αμοιβαία μάθηση, συγκέντρωση πόρων, χρηματοδότηση, κ.α. Βεβαίως, ο καλλιτεχνικός αυτοπροσδιορισμός με την πρακτική της πολιτιστικής διπλωματίας είναι εν μέρει ή και σε μεγάλο βαθμό ευκαιριακός, αφού οι ισχυρισμοί ότι ασκούν πολιτιστική διπλωματία έχουν γίνει ανοιχτό προς υποστήριξη από επίσημες πηγές. Ως εκ τούτου, οι προσπάθειες της κοινωνίας σε αυτόν τον τομέα είναι συχνά διφορούμενες και αυτή η ίδια η ασάφεια υποδηλώνει την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα (Isar & Triandafyllidou, 2021).

Ένα ζήτημα που θα πρέπει να αντιμετωπίσει κανείς είναι τι εννοούμε, όταν αναφερόμαστε για οργανώσεις της κοινωνίας στον τομέα της πολιτιστικής διπλωματίας. Αναλογιζόμαστε ξεκάθαρα πολιτιστικούς συλλόγους που αναπτύσσονται σε επίπεδο βάσης για να προωθήσουν την καλλιτεχνική δημιουργία συγκεκριμένων ομάδων ανθρώπων, αλλά μπορεί να σκεφτεί κανείς σε αυτόν τον τομέα τον ρόλο ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων διαφορετικών τύπων που μπορεί να δραστηριοποιούνται στον πολιτιστικό χώρο (Isar & Triandafyllidou, 2021).

Επιπλέον, τα όρια μπορεί να είναι ασαφή μεταξύ νέων τύπων πολιτιστικών παραγόντων, όπως οι επιμελητές μουσείων, των οποίων ο ρόλος διευρύνεται και γίνεται ολοένα και πιο σημαντικός, αλλά που μπορεί να μην ταξινομούνται ότι ανήκουν στην ίδια την κοινωνία και καθώς επίσης φορείς του ιδιωτικού τομέα, όπως οι κλάδοι εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μεγάλων εταιρειών που προωθούν και υποστηρίζουν πολιτιστικές δραστηριότητες τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ο ρόλος των ιδρυμάτων μπορεί

να είναι αρκετά διαφορούμενος ανάλογα με την εξάρτησή τους από τις κυβερνήσεις ή από πολυεθνικές ή από φιλανθρώπους με τις δικές τους ατζέντες (Kolbe, et al., 2022).

2.5. Πολιτιστική Διπλωματία και Πόλεις

Όχι μόνο περισσότεροι άνθρωποι ζουν στις πόλεις από ποτέ, αλλά οι δυνάμεις των πόλεων εκτοπίζουν ολοένα και περισσότερο τη δύναμη του εθνικού σε ένα πλήθος διαφορετικών μητρώων. Ωστόσο, οι περισσότεροι ερευνητές πολιτιστικών υποθέσεων εξακολουθούν να θεωρούν τα εθνικά κράτη ως τις κύριες μονάδες ανάλυσης τους (DFID, 2011).

Πολλοί αναλυτές μας υπενθύμισαν εδώ και καιρό, ωστόσο, ότι είναι καιρός να εγκαταλείψουμε τον μεθοδολογικό εθνικισμό που είναι εγγενής στη μελέτη διαδικασιών, όπως οι πολιτιστικές σχέσεις και η πολιτιστική διπλωματία σαν να ήταν διαδικασίες που θα μπορούσαν να περιληφθούν εξ ολοκλήρου εντός των συνόρων και των στόχων εξωτερικής πολιτικής των εθνικών κρατών (DFID, 2011).

Σε αυτές τις διαδικασίες, όπως και σε πολλές άλλες, οι πόλεις έχουν γίνει κορυφαίοι τόποι χάραξης πολιτικής και διακυβέρνησης. Τα μεταβαλλόμενα πρότυπα πολιτιστικής συμπεριφοράς οδήγησαν μεταξύ άλλων σε νέους τοπικισμούς. Πρόκειται για υβριδικές μορφές, στυλ και μοτίβα που συνδυάζουν τοπικά και παγκόσμια στοιχεία και διαδικασίες. Πολλές πόλεις δημιουργούν τις δικές τους φανταστικές κοινότητες και φιλοδοξούν να γίνουν μέρος μιας ευρύτερης παγκόσμιας κοινότητας που δεν περιορίζεται από σύνορα (Barker, 2003).

2.6. Πολιτιστική Διπλωματία και Εθνική Ασφάλεια

Η έννοια πολιτιστική διπλωματία είναι πρώτα και κύρια μια επίδειξη εθνικής ισχύος, καθώς αποκαλύπτει στο ξένο κοινό κάθε πτυχή ενός πολιτισμού, συμπεριλαμβανομένου του πλούτου και των προόδων στον εκάστοτε τομέα. Προβάλλει την ανταγωνιστικότητα σε οτιδήποτε, από τον αθλητισμό και τη βιομηχανία έως τη στρατιωτική ισχύ και τη συνολική εμπιστοσύνη ενός έθνους (Enaifoghe & Makhutla, 2020).

Η οξύτητα της δύναμης έχει κάποιο επίπεδο σημαντικών επιπτώσεων στην ικανότητα ενός έθνους να εγγυηθεί την ασφάλειά του. Παραδείγματα μπορούν να φανούν από την Κίνα, τη Βόρεια Κορέα, τη Ρωσία και τις ΗΠΑ με τις στρατιωτικές τους δυνάμεις. Αυτός είναι ο

τρόπος με τον οποίο οι ιδέες και οι αντιλήψεις μπορούν τελικά να επηρεάσουν την ικανότητα ενός έθνους να πετύχει τους στόχους εθνικής ασφάλειας. Όσον αφορά μια πολιτική που υποστηρίζει τους στόχους εθνικής ασφάλειας, η επανάσταση της πληροφορίας έχει δημιουργήσει έναν όλο και πιο συνδεδεμένο κόσμο στον οποίο οι δημόσιες αντιλήψεις για τις αξίες και τα κίνητρα μπορούν να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό ή ανασταλτικό περιβάλλον στην αναζήτηση της διεθνούς υποστήριξης των πολιτικών. Ο αγώνας για να επηρεαστούν οι βασικές διακρατικές εξελίξεις έχει γίνει σταδιακά για να κερδίσουμε τη διαμάχη πληροφοριών, για να ορίσουμε την κατανόηση του τι αφορούν οι ενέργειες των κρατών (Copeland, 2000).

Συνοπτικά, η πολιτιστική διπλωματία θεωρείται ότι έχει τη δυνατότητα να εδραιώσει και να επιδείξει μια εθνική δύναμη, την ικανότητα να δημιουργήσει ένα υπόβαθρο σε μια ατμόσφαιρα που ευνοεί όχι μόνο τη στήριξη αλλά και τη βοήθεια στη συλλογή και ερμηνεία πληροφοριών (Ryniejska -Kiełdanowicz, 2009). Καθώς οι πληροφορίες θεωρούνται κλειδί για την εξουσία, αυτό, με τη σειρά του, βοηθά στην ερμηνεία της συλλογής πληροφοριών, αυξάνει το κύρος ενός έθνους και βοηθά στην αποθήκευση προνοιών για πολιτικές στο εξωτερικό. Όλοι αυτοί οι παράγοντες μαζί επηρεάζουν τελικά την ασφάλεια ενός έθνους. Κατά συνέπεια, η πολιτιστική διπλωματία έχει αντίκτυπο και παίζει βασικό ρόλο στην προώθηση της εθνικής ασφάλειας (Enaifoghe & Makhutla, 2020).

2.7. Πολιτιστική Διπλωματία και Soft Power

Σήμερα, η πολιτιστική διπλωματία υποστηρίζεται ότι, περισσότερο από ποτέ, έχει να διαδραματίσει ζωτικό ρόλο στις διεθνείς σχέσεις. Αυτό πηγάζει από τις ευρύτερες, συνδεδεμένες και ανθρώπινες αξίες που έχει ο πολιτισμός. Ο πολιτισμός είναι τόσο ο τρόπος που κατανοούμε τους άλλους όσο και μια πτυχή της ζωής με την έμφυτη αξία που απολαμβάνουμε (Bound et al., 2007.)

Η πολιτιστική ανταλλαγή μας προσφέρει την ευκαιρία όχι μόνο να εκτιμήσουμε τα κοινά σημεία μας αλλά και να κατανοήσουμε τις ωθήσεις και την ανθρωπιά που τις εμπνέουν και να εντοπίσουμε τις πολιτικές που ασκούν αυξανόμενη επιρροή στις εγχώριες και διεθνείς ανταλλαγές. Αυτά τα σημεία καθιστούν τον πολιτισμό και την πολιτιστική εξαγωγή κρίσιμο μέσο διαπραγμάτευσης και πρότυπο ανταλλαγής για την εξεύρεση συλλογικής λύσης (Wouters & Vidal, 2007).

Επίσης, η πολιτιστική επικοινωνία παρέχει μια δημόσια ανοιχτή συγκέντρωση και συνομιλία για την άτυπη οικοδόμηση κυβερνητικών σχέσεων μεταξύ των εθνών (Patel, et al.,

2011). Έχει γίνει ένας ανοιχτός διάυλος διαπραγματεύσεων με χώρες, όπου οι πολιτικές διασυνδέσεις βρίσκονται σε κίνδυνο και βοηθά στην επαναβαθμονόμηση των σχέσεων για την αλλαγή της εποχής με αναδυόμενες δυνάμεις, όπως η Νότια Αφρική, η Κίνα κ.α. Η πολιτιστική διπλωματία, ως ήπια δύναμη μέσω της διεθνούς εξαγωγής πολιτισμού και τεχνών μέσω της επικοινωνίας, είναι αρκετά νέα στον διεθνή τομέα στην εξωτερική πολιτική των περισσότερων αφρικανικών χωρών και στον τομέα των διεθνών δημοσίων σχέσεων (Enaifoghe & Makhutla, 2020).

Το κύριο επιχείρημα είναι ότι η πολιτιστική διπλωματία μπορεί να είναι δυναμική μέσω της χρήσης πολιτιστικών επιρροών ως μοντέλου ήπιας δύναμης για την προώθηση της ασφάλειας, η οποία μπορεί να διατηρήσει, να ενισχύσει και ακόμη και να δημιουργήσει εμπιστοσύνη μεταξύ διαφορετικών κρατών και συγχρόνως (Xu, 2018). Η αξία της πολιτιστικής διπλωματίας μπορεί να επηρεάσει την οικοδόμηση εμπιστοσύνης. Ο πολιτισμός και οι τέχνες βρίσκονται στην αιχμή των ειδικών προσπαθειών διαφόρων εθνών σε προσπάθειες προώθησης (Grincheva, 2013).

2.8. Πολιτιστική Εικόνα και Διπλωματία

Οι σκοποί ή τα πιθανά οφέλη που μπορεί να αποφέρει η ανάπτυξη μιας εξωτερικής πολιτιστικής δράσης είναι ευρύτατα. Όπως είναι φυσικό, κάθε μέλος της διεθνούς κοινότητας έθεσε τη δική του ατζέντα. Έτσι, οι στόχοι κάθε χώρας μπορεί να είναι διαφορετικοί και ακόμη και αντίθετοι. Γενικά, το πιο διαδεδομένο από όλα είναι η ενθάρρυνση του εσωτερικού εμπορίου στο εξωτερικό. Η πολιτιστική δράση στο εξωτερικό, ως ειρηνική διείδυση, μπορεί να δημιουργήσει τη βάση για μια ρευστή οικονομική ανταλλαγή (Van der Borg, et al., 2005).

Μια καλή πολιτιστική εικόνα πέρα από τα εθνικά σύνορα συχνά διευκολύνει τις οικονομικές συναλλαγές, ενώ οι προκαταλήψεις και η αμοιβαία δυσπιστία τις εμποδίζουν. Αυτή είναι η λιγότερο αλτρουιστική δυνατότητα του πολιτιστικού προσηλυτισμού. Ίσως, γι' αυτό είναι το πιο αποδεκτό από τις κυβερνήσεις (Rao, 2004). Από την άλλη πλευρά, ο πολιτισμικός παράγοντας έχει αναπτυχθεί ως στοιχείο για τη διευκόλυνση της συνέχειας στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των χωρών. Από αυτή την προοπτική, θα προσέθετε σταθερότητα στις μερικές φορές ασταθείς διεθνείς σχέσεις (Nayyar, 2003).

Η αξία αυτού του στοιχείου φαίνεται από το γεγονός ότι οι πολιτιστικές σχέσεις είναι οι πρώτες που δημιουργούνται μεταξύ δύο χωρών και οι πιο πρόσφατες που κόβονται όταν προκύπτει σύγκρουση. Ως εκ τούτου, η ζωτικότητα ή η παρακμή της πολιτιστικής

ανταλλαγής μεταξύ δύο χωρών μπορεί να είναι ένα καλό βαρόμετρο για τη μέτρηση της ατμόσφαιρας κατανόησης και συνεργασίας μεταξύ τους (CSAT, 2014).

Τέλος, οι ξένες πολιτιστικές δραστηριότητες νοούνται ως ένας μηχανισμός με τον οποίο οι ανεπτυγμένες χώρες μπορούν να βοηθήσουν την πρόοδο των αναπτυσσόμενων χωρών. Οι ανταλλαγές τεχνολογικής ή επιστημονικής τεχνογνωσίας μπορούν να βοηθήσουν στην ενίσχυση της οικονομίας στη χώρα υποδοχής (Lall, 1993). Από αυτή την άποψη, είναι απαραίτητο να εξηγηθεί ότι συνήθως οι αναπτυσσόμενες χώρες ενδιαφέρονται ουσιαστικά για την επιστήμη και την επιστημονική ανάπτυξη της ανεπτυγμένης χώρας, ενώ οι τελευταίες τείνουν να κοιτάζουν κυρίως στους καλλιτεχνικούς ή ανθρωπολογικούς τομείς της πρώτης.

2.9. Πολιτιστική Διπλωματία και Εικονική Διεύρυνση

Τα μικρά κράτη θεωρούνταν από καιρό ως απίθανο να γίνουν ισχυροί παράγοντες στο διεθνές σύστημα δεδομένης της σχετικής έλλειψης υλικών πόρων ισχύος, συχνά σε συνδυασμό με μια θέση γεωπολιτικής απόστασης και αορατότητας (Sorpio, 2021). Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της εμφάνισης νέων μορφών διεθνούς συνδεσιμότητας, ωστόσο, η σχέση μεταξύ μεγέθους, ισχύος και επιρροής καταρρέει, καθώς οι κριτικοί παρατηρητές αρχίζουν να επισημαίνουν μια σειρά εναλλακτικών εργαλείων και πρακτικών ανοιχτών σε μικρά και περιθωριοποιημένα κράτη.

Ένα τέτοιο εργαλείο έχει αναγνωριστεί από τον Alan Chong (2010) ως εικονική διεύρυνση, δηλαδή η δυνατότητα των μικρών κρατών να διευρύνουν τη σημασία και την παρουσία τους στη διεθνή κοινότητα, αξιοποιώντας εναλλακτικούς πόρους ισχύος, όπως η οικοδόμηση μιας θέσης εξωτερικής πολιτικής, οι διπλωματικές δεσμεύσεις ή η προώθηση του πολιτισμού τους. Κατά τον Chong (2010) κατανοεί την εικονική διεύρυνση ως άμεση σχέση με την αναζήτηση του μικρού κράτους για ασφάλεια και επιβίωση. Αντί για καθαρά συμβολικές πράξεις, οι πρακτικές εικονικής διεύρυνσης θα πρέπει να ερμηνεύονται ως συνδεδεμένες με τα συμφέροντα της κυβέρνησης για να εξασφαλίσει τη θέση της στο διεθνές σύστημα.

2.10. Πολιτιστική Διπλωματία και Συμβολική Δύναμη

Η στενή σχέση μεταξύ της κρατικής εξουσίας και της εξωτερικής αντίληψης έχει προωθήσει διάφορες μορφές δράσης και ανάλυσης της πολιτιστικής διπλωματίας. Η

διάκριση μεταξύ συμβολικού και περιοριστικού τρόπου κυβερνητικής διεθνούς εξουσίας είχε πολλαπλές προελεύσεις για αυτήν την πολιτική. Λαμβάνοντας υπόψη την κλασική διαφοροποίηση μεταξύ υλικής ή δομικής ισχύος και συμβολικής ισχύος από την εννοιολογική προσέγγιση της ήπιας δύναμης, πώς η πολιτιστική διπλωματία συνήθως ανάγεται σε μέσο συσσώρευσης ισχύος (Zamorano, 2016).

Πέρα από τη συνάφεια των οικονομικών, εκπαιδευτικών και κοινωνικών κεφαλαίων για τις κοινωνικές σχέσεις, ο Bourdieu θεώρησε ότι μια τέταρτη μορφή εξουσίας, η συμβολική δύναμη, βρισκόταν σε όλες τις άλλες, λειτουργώντας ως νόμιμη συσκευή (Loyal & Quilley, 2017). Ο Γάλλος κοινωνιολόγος επισήμανε ότι η συμβολική βία συμβαίνει, όταν η εξουσία καταφέρνει να επιβάλλει νοήματα και να τα επιβάλλει ως θεμιτά κρύβοντας τις σχέσεις εξουσίας που αποτελούν τη βάση της δύναμής της, προσθέτει τη δική της συμβολική δύναμη σε αυτές τις σχέσεις εξουσίας (Bourdieu & Passeron, 2014).

Ομοίως, ο Foucault όρισε την εξουσία ως μια μορφή σχέσης μεταξύ των παραγόντων (Balan, 2010). Αυτή η σχεσιακή φύση της εξουσίας και η ικανότητα της να αποκρύπτει τις σχέσεις καταναγκασμού, στις οποίες λειτουργεί μέσω ορισμένων από τις συμβολικές της εκδηλώσεις, όπως τόνισε ο Bourdieu, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την ανάλυση της πολιτιστικής διπλωματίας και τις γεωπολιτικές και οικονομικές συνθήκες μιας συγκεκριμένης εικασίας ή λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ικανότητες των υπό μελέτη οντοτήτων αποτελούν οι ίδιες μέρος ενός δικτύου σχέσεων που τις καθορίζουν (Bourdieu, 1991).

Ωστόσο, η νεοκλασική θεωρία προώθησε την αναλυτική διάσπαση της οικονομίας από τις κοινωνικές και συμβολικές σχέσεις (Vlados, 2019). Οι ποικίλες μεθοδολογικές προσεγγίσεις της πολιτιστικής διπλωματίας από τη σκοπιά της ήπιας δύναμης προωθούν τη μετατόπιση της πολιτιστικής πολιτικής έξω από την κοινωνία. Επομένως, λόγω της έλλειψης εξέτασης της σχέσης μεταξύ συμβολικών και υλικών δυνάμεων, αυτές οι προσεγγίσεις τείνουν να αγνοούν τη συμβολική βία διαφόρων διαδικασιών που συμβαίνουν στο πλαίσιο των διεθνών πολιτισμικών πολιτικών. Συγχρόνως, αυτή η ερμηνεία της έννοιας της ήπιας δύναμης προωθεί μια αποπολιτισμοποίηση των μεθόδων καταναγκασμού περιορίζοντας τις σε υλικές σχέσεις και παραλείποντας το γεγονός ότι μπορούν να αποτελούν μέρος ιμπεριαλιστικών ή αποικιοκρατικών πολιτικών, οι οποίες είναι αισθητά πολιτισμικές (Zamorano, 2016). Έτσι, από αυτές τις προσεγγίσεις, η πολιτιστική διπλωματία περιορίζεται σε μια απλή ανταλλαγή τέχνης και πολιτιστικής κληρονομιάς μεταξύ εθνών εκτός της περίπλοκης φύσης της, η οποία συνεπάγεται τη θέση της σε μια στρατηγική ξένη ατζέντα, τους κρυφούς στόχους της ή τις μορφές της εισαγωγής της σε μια συγκεκριμένη σχέση.

Στην ίδια γραμμή, ποικίλες διεθνείς πολιτισμικά βασισμένες συγκρούσεις, οι οποίες προδιαγράφονται από τη θεωρία για τη σύγκρουση των πολιτισμών, ανάγονται σε φαινόμενο πολιτισμού εναντίον πολιτισμού και ως εκ τούτου ως εμμονή που πρέπει να λυθεί μέσα από στρατηγικές ηγεμονίας (Hervik, 2012).

Ο πολιτισμός, ως συμβολικός πόρος, αν και πάντα συνεπάγεται νομιμοποίηση και εξουσία, είναι αναπόσπαστο συστατικό των οικονομικών και κοινωνικοπολιτικών σχέσεων, όπου εκτίθεται. Σύμφωνα με την ιστορική μας περιγραφή, ο πολιτισμός στις διεθνείς σχέσεις μπορεί να συλληφθεί και να διαχειριστεί σε πολλές κατευθύνσεις από τη διακρατική τάξη μέχρι την οικοδόμηση εθνικής ηγεμονίας, υπερβαίνοντας την κατεύθυνση που προτείνει το εννοιολογικό πλαίσιο της ήπιας δύναμης

2.11. Πολιτιστική Διπλωματία και το Ψηφιακό Lockdown

Το παγκόσμιο ξέσπασμα του ιού Covid-19 ώθησε τα μουσεία και τις γκαλερί σε όλο τον κόσμο να καινοτομήσουν όσο ποτέ άλλοτε. Παρά το μαζικό κλείσιμο υπό την πίεση του ψηφιακού lockdown, πολλά μουσεία έχουν αυξήσει τις ψηφιακές τους υπηρεσίες, φτάνοντας σε ορισμένες περιπτώσεις έως και το 150% της τακτικής διαδικτυακής παρακολούθησης (Grincheva, 2022).

Οι νέες ψηφιακές πλατφόρμες ενίσχυσαν τις συλλογές μουσείων να ταξιδέψουν ευρύτερα και να προσεγγίσουν μεγαλύτερο διεθνές κοινό, δημιουργώντας νέες εικονικές οδούς για την εθνική πολιτιστική προβολή (Bowen, & Giannini, 2019). Ωστόσο, η άνοδος νέων εργαλείων παραπληροφόρησης και προπαγάνδας, όπως τα bots και οι ψεύτικες ειδήσεις, διέκοψε σημαντικά τη ροή των παγκόσμιων συναλλαγών πληροφοριών, επιταχύνοντας το άγχος, το αρνητικό συναίσθημα και τη διαπολιτισμική παρεξήγηση μεταξύ των διαδικτυακών συμμετεχόντων (Shahzad, et al., 2023).

Η ταχεία παγκόσμια εξάπλωση του Covid-19 αύξησε τα κύματα διαδικτυακών λαϊκιστικών κινημάτων και της πληροφορικής, που εξαπλώνονται σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας ταχύτερα από την ίδια την πανδημία (Stavrakakis & Katsampekis, 2020). Αναμφίβολα, οι νέες δυνατότητες των ψηφιακών τεχνολογιών και των διαδικτυακών πλατφορμών έχουν διευρύνει τρομερά την παγκόσμια εμβέλεια των μουσείων. Ωστόσο, είναι αμφίβολο εάν τα ψηφιακά εργαλεία μπορούν να βελτιώσουν ή τουλάχιστον να διατηρήσουν το ίδιο επίπεδο διαπολιτισμικών σχέσεων, οι οποίες βασίζονται στην επικοινωνία από άνθρωπο σε άνθρωπο (Milic, 2022).

Το ψηφιακό περιβάλλον δεν προσφέρει απαραίτητα κλίμα εμπιστοσύνης και ιδιωτικότητας στις συνομιλίες. Πράγματι, η ψηφιακή διπλωματία των μουσείων έχουν ορισμένους περιορισμούς . Συγκεκριμένα, η έλλειψη σωματικής επαφής μεταξύ των συμμετεχόντων εμποδίζει την ανάπτυξη βαθύτερων προσωπικών συνδέσεων. Αντίθετα, οι παραδοσιακές διπλωματικές συναλλαγές περιλαμβάνουν μακροχρόνιες προσωπικές συνδέσεις στις οποίες οι συμμετέχοντες μεταφέρουν τη θετική προσωπική τους εμπειρία στις χώρες καταγωγής τους, όπου προωθούν τη διεθνή καλή θέληση και κατανόηση (Grincheva, 2022).

Ωστόσο, αυτές οι σύντομες επαφές μπορεί να είναι πολύ παραγωγικές για την έκθεση των διαδικτυακών συμμετεχόντων σε νέες πολιτιστικές γνώσεις. Μπορούν να αποκαλύψουν διαπολιτισμικά στερεότυπα, να διεγείρουν το ενδιαφέρον για τους πολιτισμούς και τις παραδόσεις άλλων ανθρώπων και ακόμη και να δημιουργήσουν διαπολιτισμική περιέργεια που οδηγεί σε προσωπικές δεσμεύσεις μεταξύ των χωρών (Mihelj, et al., 2019).

Μια παγκόσμια διαδικτυακή ανταλλαγή πολιτιστικού περιεχομένου και η ευκολία διάβασης των συνόρων μέσω τεχνολογιών τηλεδιάσκεψης ψηφιοποίησε περαιτέρω την πολιτιστική διπλωματία, μια τάση που ξεκίνησε σιγά-σιγά πριν από αρκετές δεκαετίες με τα πολιτιστικά ιδρύματα να δημιουργούν τις πρώτες τους διαδικτυακές αναπαραστάσεις και να ψηφιοποιούν τις συλλογές κληρονομιάς τους (Grincheva, 2022).

Η πανδημία Covid-19 προχώρησε γρήγορα αυτές τις διαδικασίες, αμφισβητώντας την ψηφιακή διπλωματία με την ανάδειξη αλγοριθμικών πολιτισμών, τεχνητής νοημοσύνης, επιστήμης δεδομένων, επαυξημένης και εικονικής πραγματικότητας (Kamali-Chirani, 2021). Αυτές οι αλλαγές συμβαίνουν γρήγορα και δυναμικά, ενισχύοντας τις τεχνολογικές καινοτομίες για την απλοποίηση. Επίσης, μεταμορφώνουν περαιτέρω την πολιτιστική διπλωματία προσφέροντας νέους διαύλους επικοινωνίας που ενδυναμώνουν μη κρατικούς φορείς και τους εμπλέκουν σε νέα καθήκοντα και προσπάθειες στη διεθνή σκηνή (Grincheva, 2022).

2.12. Πολιτιστική διπλωματία ως διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας

Η πολιτιστική διπλωματία είναι μια στρατηγική ήπιας δύναμης που προωθεί την αμοιβαία κατανόηση και ενισχύει τις σχέσεις μεταξύ των εθνών μέσω πολιτιστικών ανταλλαγών και συνεργασιών. Στοχεύει στην κατάρριψη των πολιτιστικών φραγμών, στην

αύξηση της αμοιβαίας κατανόησης και στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των εθνών δημιουργώντας ένα περιβάλλον διαφάνειας και διαπολιτισμικού διαλόγου (Unesco, 2023).

Η πολιτιστική διπλωματία μπορεί να λάβει πολλές μορφές, όπως εκθέσεις τέχνης, μουσικές και χορευτικές παραστάσεις, φεστιβάλ κινηματογράφου και ακαδημαϊκές ανταλλαγές, όπως σεμινάρια και συνέδρια. Μέσω αυτών των μορφών, η πολιτιστική διπλωματία επιτρέπει στους ανθρώπους να εμπλακούν με άλλους πολιτισμούς σε προσωπικό και συναισθηματικό επίπεδο, δημιουργώντας ευκαιρίες για βαθύτερη κατανόηση και σύνδεση (Saaïda, 2023). Η πολιτιστική διπλωματία χρησιμοποιεί πολιτιστικά στοιχεία για να προωθήσει τα συμφέροντα ενός έθνους στη διεθνή σκηνή. Περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως η τέχνη, η μουσική, ο κινηματογράφος, η λογοτεχνία, η γλώσσα κ.α.. Ο στόχος είναι η δημιουργία θετικών σχέσεων, η προώθηση της διαπολιτισμικής ανταλλαγής και η οικοδόμηση μακροχρόνιων σχέσεων που βασίζονται στον αμοιβαίο σεβασμό (Wyszomirski, et al., 2003).

Μια άλλη λειτουργία της πολιτιστικής διπλωματίας είναι η προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, του σεβασμού και της ανεκτικότητας, που είναι ζωτικής σημασίας στον διασυνδεδεμένο κόσμο (Tendonski, 2009). Προβάλλει την πολιτιστική κληρονομιά ενός έθνους, δημιουργεί ευκαιρίες για τους ανθρώπους να μάθουν για διαφορετικούς πολιτισμούς και μπορεί να οικοδομήσει και να ενισχύσει τις σχέσεις μεταξύ των εθνών. Ακόμη, μπορεί να χρησιμεύσει ως γέφυρα μεταξύ εθνών με διαφορετικές ιδεολογίες ή οικονομικά συστήματα, προωθώντας μια θετική εικόνα ενός έθνους και επηρεάζοντας τον τρόπο που οι άνθρωποι σκέφτονται (Saaïda, 2023). Τα προγράμματα πολιτιστικής διπλωματίας προωθούν τη διεθνή κατανόηση και συνεργασία σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών (Ryniejska–Kiełdanowicz, 2009).

2.13. Η ώθηση για την άσκηση της πολιτιστικής διπλωματίας

Στη σύγχρονη κοινωνία υπάρχει, φυσικά, μια αυξανόμενη συγχώνευση μεταξύ της οικονομικής και της πολιτιστικής σφαίρας. Η απεικόνιση αυτής της αλληλοδιείσδυσης παρουσιάζεται από τα μέσα, το σχέδιο και την αρχιτεκτονική και γενικότερα από συμβολικά προϊόντα, όπως πολιτιστικά αντικείμενα που παράγονται εμπορικά. Με την τρέχουσα επανεμφάνιση των προσεγγίσεων ήπιας δύναμης στις διεθνείς σχέσεις έρχεται ένα μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τις δυνατότητες της πολιτιστικής διπλωματίας. Σε αντίθεση με τις προσεγγίσεις σκληρής δύναμης, η πολιτιστική διπλωματία είναι πιο ολοκληρωμένη καθώς

περιλαμβάνει, δίπλα στους φορείς των εθνικών κρατών, τους διεθνείς κυβερνητικούς οργανισμούς και τις συνθήκες, μια ευρεία διατομή ιδιωτικών παραγόντων όπως διεθνικές εταιρείες καθώς και ιδρύματα και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών γενικότερα (Musyoka, 2019).

2.14. Η Τέχνη ως Πολιτιστική Διπλωματία

Η τέχνη περιλαμβάνει οποιοδήποτε προϊόν ανθρώπινης δημιουργικότητας και φαντασίας που μπορεί να βιωθεί και να εκτιμηθεί για την εγγενή του αξία από άλλους. Αυτό περιλαμβάνει μουσική, λογοτεχνία και εικαστικά, μεταξύ άλλων, ή οποιονδήποτε συνδυασμό σχετικών στοιχείων.

Η τέχνη είναι ιδανική για πολιτιστική διπλωματία. Από την αρχή της ανθρώπινης ιστορίας, υπάρχει μια διαρκώς αυξανόμενη γκάμα μέσων που σχεδιάστηκαν αποκλειστικά για έκφραση, επικοινωνία και ανταλλαγή γνώσεων που έχουν διαμορφώσει τις κοινότητες, τους πολιτισμούς και τις κοινωνίες στις οποίες ζούμε τώρα. Υπάρχει υποστήριξη για την ιδέα ότι όλη η τέχνη έχει αξία για όσους εκτίθενται σε αυτή με τη δύναμή της να διευρύνει τους ορίζοντες, να διεγείρει τη νέα σκέψη, να παρέχει ευχαρίστηση και να αυξάνει τις φιλοδοξίες (Βασιλειάδης & Μπουτσιούκη, 2015).

Όσον αφορά την αναζήτηση ενός σκοπού πέρα από την απόλαυση της ίδιας της μορφής τέχνης και να ασκήσουν διπλωματικό αντίκτυπο, ορισμένοι ισχυρίζονται ότι η φύση και η βιωσιμότητα τέτοιων είναι συζητήσιμες κατά περίπτωση, αλλά αυτό σημαίνει ότι είναι η στρατηγική υλοποίηση και όχι η έμφυτη αξία της τέχνης που έχει δύναμη (McPherson, et al., 2017).

Αργότερα, θα αξιολογήσουμε τα οφέλη που προέκυψαν από τη συγκεκριμένη πρακτική, αλλά είναι δυνατό να εντοπιστούν ορισμένοι γενικότεροι παράγοντες και να διερευνηθεί η θεωρία πίσω από την επιτυχία που είχαν. Πολλοί καλλιτέχνες δημιουργούν τα έργα τους για να κάνουν κάποιου είδους δήλωση στους γύρω τους και επιλέγουν να επιχειρήσουν αλλαγή με ειρηνικά μέσα. Ο καλλιτέχνης και φιλόσοφος, Antonin Artaud, περιέγραψε την πιθανή καθαρτική δύναμη της τέχνης ως εναλλακτική λύση στην πραγματική βία ή στην αντικοινωνική συμπεριφορά. Πίστευε ότι η κοινωνία έχει τη συνεχή δυνατότητα να καταρρεύσει σε αναρχία και πρωτόγονη συμπεριφορά, αλλά μέσω της θέσπισης ή ακόμα

και απλώς της παρατήρησης άλλων να εκτελούν τις επιθυμητές άγριες δραστηριότητες, η ένταση θα μπορούσε να διαλυθεί και να αποφευχθεί μια κρίση (ICD, n.d.).

Η εμπειρία της τέχνης, ως συμμετέχων ή θεατής, απαιτεί ενσυναίσθηση σε κάποιο βαθμό. Μέσα από μια προσπάθεια αυτοέκφρασης, ένας καλλιτέχνης αναγκάζεται να εξετάσει τον εαυτό του και αυτό που θέλει να μεταφέρει, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε δραματικές αλλαγές στην αυτοαντίληψη και προοδευτική αυτοανακάλυψη. Το να αποφασίζεις για το προσωπικό γούστο και την εκτίμηση της τέχνης, να βλέπεις πώς εκδηλώνεται η δημιουργικότητα μεταξύ και ενδοπροσωπικά και ο καθορισμός της ταυτότητας ενός καλλιτέχνη επιτρέπει την ειλικρινή ανταλλαγή ιδεών και συζήτηση. Αυτό το φαινόμενο λειτουργεί και σε εθνική κλίμακα (Pelowski, et al., 2017).

Το branding του έθνους μέσω της τέχνης μπορεί να αυξήσει τις δυνατότητες για πολιτιστική διπλωματία, εν μέρει επειδή είναι αναμφισβήτητα λιγότερο προκατειλημμένο από άλλους τύπους επωνυμίας (ICD, n.d.). Η επιλογή των καλύτερων παραδειγμάτων για παρουσίαση στο εξωτερικό δεν είναι παραπλανητική σε έναν τομέα που είναι θεμελιωδώς αξιοκρατικός. Βλέποντας μια καλλιτεχνική αναπαράσταση μιας χώρας αρχίζει να επιτρέπει στον παρατηρητή να την κατανοεί με αληθινό τρόπο και η επιδίωξη ενός ενδιαφέροντος για τις τέχνες όχι μόνο θα επιτρέψει σε κάποιον να εκπροσωπήσει καλύτερα τη δική του κουλτούρα, αλλά μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη κατανόηση και εκτίμηση των άλλων κουλτούρων, που αποτελούν μεγάλο κεφάλαιο για κάθε πολιτική θέση (Mazin, 2023).

Βλέποντας πόσες δυνατότητες υπάρχουν στις τέχνες, οι χώρες αναγνωρίζουν ότι η επίδειξη της πολιτιστικής τους κληρονομιάς τους παρέχει την ευκαιρία να δείξουν ποιοι είναι, να δημιουργήσουν μια θετική εικόνα και έτσι να βοηθήσουν στην επίτευξη των πολιτικών τους στόχων (Mazin, 2023). Επιπλέον, η τέχνη μπορεί να διευκολύνει τις επίσημες συνομιλίες και τις διαπραγματεύσεις. Αυτό απλοποιεί σε μεγάλο βαθμό τις εργασίες για τις αμοιβαίες σχέσεις και ως εκ τούτου είναι ο λόγος για τη σύναψη πολλών συμβάσεων που βασίζονται στην πολιτιστική συνεργασία (ICD, n.d.).

Η προβολή της τέχνης και του πολιτισμού μιας συγκεκριμένης χώρας είναι μέρος της δημιουργίας της εικόνας της χώρας στο εξωτερικό. Δεν μπορεί κανείς να αρνηθεί το γεγονός ότι, παρά την παρουσία της πολιτιστικής διπλωματίας, τα κράτη εξακολουθούν να ανταγωνίζονται μεταξύ τους σε κάθε βήμα. Ο S. Anholt σημείωσε ότι κάθε χώρα εστιάζει σε έξι τομείς στο μάρκετινγκ της. Δημιούργησε το λεγόμενο εξάγωνο της επικοινωνίας. Ένα από τα βασικά σημεία σε αυτό το εξάγωνο είναι η έννοια του πολιτισμού και της κληρονομιάς, που αποδεικνύει τη σημασία του πολιτισμού στον τομέα των διεθνών σχέσεων (Anholt, 2007).

Κεφάλαιο 3ο. Τουριστική Διπλωματία

3.1. Τουριστική Διπλωματία

Η τουριστική διπλωματία είναι μια διμερής θεωρία που παρουσιάζει μια χώρα σε πολιτικό επίπεδο διεθνώς και κερδίζει το μέγιστο ποσό κέρδους σε μια δογματική και οικονομική ζώνη χρησιμοποιώντας τουριστικές δραστηριότητες. Η τουριστική διπλωματία χρησιμοποιεί αυτές τις διπλωματικές ενέργειες με κύριο σκοπό την εξέλιξη του τουρισμού. Η τουριστική διπλωματία κατηγοριοποιείται σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο (Sadia & Ananya, 2020).

Η σχέση μεταξύ τουρισμού και διπλωματίας μπορεί να προτείνει στατικές και διαμερισματοποιημένες οντότητες που θα αφαιρέσουν την πολυπλοκότητα μεταξύ δύο (Baranowski, et al., 2019). Η πολιτιστική διπλωματία είναι ένα σημαντικό μέρος της τουριστικής διπλωματίας που προκαλεί τη συνεχή περιέργεια για τον πολιτισμό άλλων χωρών. Προσδιορίζει πολλαπλές ατζέντες με τις οποίες ο πολιτισμός και η ταυτότητα μπορούν να επαναπροσδιοριστούν (Carbone, 2017).

Με την τουριστική διπλωματία, οι τουρίστες μπορούν να συμμετέχουν σε διαπολιτισμική επικοινωνία και μπορεί να είναι επίσημοι ή άτυποι διπλωμάτες. Λόγω της παγκοσμιοποίησης, οι πολιτικές διαπραγματεύσεις των χωρών παγκοσμίως αυξάνονται. Αυτή η διαπραγμάτευση θα βοηθήσει στην αύξηση των διεθνών τουριστικών εισπράξεων καθώς οι τουρίστες που θα επισκεφθούν τη χώρα προορισμού για συγκεκριμένο σκοπό θα συμμετάσχουν σε δραστηριότητες που βασίζονται στον τουρισμό (Carbone, 2017). Ο Germann Molz (2010) προσδιορίζει τον τουρισμό ως πολιτικό πεδίο πολιτιστικής άσκησης, διότι συντονίζει τον πολιτισμό και τη δημόσια διπλωματία. Λειτουργεί ως διεθνής διπλωματία με την προώθηση μιας εθνικής επωνυμίας. παγκόσμιος πολιτισμός, κινητοποίηση ανθρώπων. τόπος και χρήματα.

3.2. Τουριστική Διπλωματία και Soft Power

Τα αποτελέσματα του τουρισμού στην ήπια δύναμη μπορούν να χωριστούν σε δύο μέρη όσον αφορά τη φιλοξενία και την αποστολή των λειτουργιών (Claro, et al., 2023). Ένα από τα καθήκοντα προτεραιότητας είναι η δημιουργία μιας ελκυστικής εικόνας καλά σχεδιασμένης, ώστε να εξουδετερώνει τις πιθανές αρνητικές εντυπώσεις της χώρας ως ταξιδιωτικού προορισμού για την παγκόσμια τουριστική αγορά. Δεύτερον, οι τουριστικές

πολιτικές μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην εξωτερική πολιτική παγκοσμίως, επηρεάζοντας τις ιδέες του κοινού-στόχου και μεταφέροντας πολιτικές αξίες, πολιτιστικές αξίες και πεποιθήσεις (Özkan & Boylu, 2021).

Ο τουρισμός μπορεί να ενθαρρύνει τις χώρες να αναζητήσουν καλές διπλωματικές σχέσεις και να ακολουθήσουν ορισμένα κριτήρια που καθορίζονται από τις χώρες που δέχονται τουρίστες. Ο Οοί (2015) παρουσιάζει διάφορους τρόπους με τους οποίους η αλληλεπίδραση μεταξύ ο τουρισμός και η ήπια δύναμη λαμβάνει χώρα 1) Όταν οι τουρίστες επισκέπτονται έναν προορισμό, κατανοούν καλύτερα την ιδιοσυγκρασία του, κάτι που μεταφράζεται σε εξοικείωση και αρεστό. Με τη σειρά τους, οι επισκέπτες γίνονται πρεσβευτές των προορισμών, όταν επιστρέφουν στα σπίτια τους. 2) Οι τουριστικές αρχές έχουν την ευθύνη να παρουσιάζουν μια ελκυστική εικόνα του προορισμού στον κόσμο. Η επωνυμία προορισμού είναι το προτιμώμενο εργαλείο soft power. 3) Μεγάλα γεγονότα όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες και τα αθλητικά πρωταθλήματα, οι Παγκόσμιες Εκθέσεις και τα διεθνή συνέδρια, μεταξύ άλλων, είναι ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση γεωπολιτικού αντίκτυπου, καθώς προσελκύουν επισκέπτες σε σημαντικό αριθμό, ενώ παρουσιάζουν τον προορισμό παγκοσμίως. 4) Ο τουρισμός είναι μια κοινωνική δραστηριότητα. Επομένως, όταν οι άνθρωποι ταξιδεύουν, η ανταλλαγή από άτομο σε άτομο γίνεται σε διάφορα επίπεδα. Έτσι, οι εξερχόμενοι ταξιδιώτες ενεργούν ως πρεσβευτές των χωρών τους στις αλληλεπιδράσεις τους με τους ντόπιους. 5) Τέλος, ο τουρισμός θεωρείται ως δύναμη για την παγκόσμια ειρήνη (Οοί, 2015).

3.3. Τουριστική Διπλωματία και Παγκοσμιοποίηση

Στις μέρες μας, ο οικονομικός ανταγωνισμός έχει επεκταθεί σε όλο τον κόσμο και είναι ένας από τους πιο καθολικούς, αναφερόμενους και δυναμικούς λόγους παγκοσμιοποίησης. Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, σήμερα, σχεδόν όλες οι χώρες στον κόσμο πρέπει να προσαρμοστούν στις διαρθρωτικές προκλήσεις της παγκόσμιας οικονομίας και να δώσουν έμφαση στην ευεργετική ικανότητα των επιπτώσεων των παγκόσμιων ανταλλαγών και της οικονομικής κινητικότητας (OECD, 2011).

Η παγκοσμιοποίηση μπορεί να αναλυθεί από την προοπτική της διαδικασίας, ως φυσική διαδικασία, που βασίζεται στην τεχνολογία της επικοινωνίας. Η ροή διεργασιών είναι συνάρτηση του υλικού της παγκοσμιοποίησης, όπως τα μέσα μαζικής ενημέρωσης των τηλεπικοινωνιών, οι παγκόσμιες τηλεοράσεις και το Διαδίκτυο, που είναι οι πηγές της μη

αναστρέψιμης και ανεξέλεγκτης τάσης των διακρατικών επικοινωνιών. Αυτή η διαδικασία έχει μεταμορφώσει την έννοια του χρόνου και του τόπου, της απόστασης και της εγγύτητας, καθώς και τη διαδικασία των οικονομικών και πολιτιστικών παραγωγών (Matos, 2012).

Το εύρος της διαδικασίας παγκοσμιοποίησης αντανακλά την άφιξη της ανθρώπινης κοινότητας σε μια νέα εποχή. Το πιο χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτής της περιόδου, σε σύγκριση με την περίοδο της νεωτερικότητας, είναι το ξεθώριασμα των γεωγραφικών ορίων και η διαπλοκή πολιτισμών και οικονομιών και η ταυτόχρονη επίδραση των πολιτικών συστημάτων μεταξύ τους. Σήμερα, πόλεις και χωριά, φτωχές και πλούσιες ανεπτυγμένες περιοχές βρίσκονται όλα σε μια διαλεκτική σχέση μεταξύ τους. η παγκόσμια οικονομία παρέχει αυτή τη διαλεκτική (Powell, 2014).

Μία από τις σημαντικότερες συνιστώσες της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας είναι η δημιουργία του απαραίτητου εσωτερικού πλαισίου για την επέκταση των ιδιωτικοποιήσεων. Η ενίσχυση του ιδιωτικού τομέα με τη διευκόλυνση του ελεύθερου εμπορίου, αυξάνει την ικανότητα του ιδιωτικού τομέα να ανταγωνιστεί στις διεθνείς αγορές (Ffrench-Davis, et al., 2000). Ο τουρισμός ως ένας από τους διευκολυντές της παγκοσμιοποίησης θεωρείται ως μία από τις ροές μέσα στη λογική του παγκόσμιου οικονομικού δικτύου, το οποίο δρα παράλληλα με την καπιταλιστική διαδικασία από το κέντρο προς τα περιφερειακά στρώματα. Ο τουρισμός προσπαθεί να πετύχει μια ισορροπία μεταξύ των δύο διαστάσεων της ενότητας των διαφορών και της διαφορετικότητας. Έτσι, ο τουρισμός είναι ένα από τα πιο πολλά υποσχόμενα πρόσωπα της παγκοσμιοποίησης, που δίνει έμφαση στα χαρακτηριστικά και την ελκυστικότητα της τοπικής προσαρμογής (Rahmat Shah, et al., 2017).

3.4. Τουριστική Διπλωματία και Ειρήνη

Η ειρήνη είναι μια υποκειμενική έννοια και ένας άυλος όρος που αναφέρεται όχι μόνο στην ειρήνη και τη συμφιλίωση μεταξύ των εθνών, αλλά και στην ειρήνη μεταξύ ομάδων ή κοινοτήτων, ατόμων, ανθρώπων και φύσης. Ο John Gallant ανέπτυξε αυτό το όραμα και χώρισε την ειρήνη σε δύο μέρη, δηλαδή την αρνητική ειρήνη και τη θετική ειρήνη. Η αρνητική ειρήνη είναι μια κατάσταση στην οποία δεν υπάρχει φυσική σύγκρουση, αλλά μπορεί να υπάρχει εχθρότητα μεταξύ ομάδων και μερών. Η θετική ειρήνη είναι μια κατάσταση στην οποία οι κυβερνήσεις συνεργάζονται για να επιτύχουν αμοιβαία οφέλη και

δίνουν έμφαση στον συντονισμό και την ισότητα εντός των κοινωνιών. Επίσης, η θετική ειρήνη ορίζεται επίσης ως η απουσία δομικής βίας (Jalalpour & Shojaeifar, 2014).

Ο Mowforth πιστεύει ότι ο τουρισμός επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τον πόλεμο, την τρομοκρατία και το χάος. Οι τουρίστες αντιδρούν συχνά σε επικίνδυνα γεγονότα και αλλάζουν εύκολα τον προορισμό τους σε περίπτωση έλλειψης ειρήνης. Ο τουρισμός δεν συμβάλλει απαραίτητα στην ειρήνη, αλλά έχει πολλές δυνατότητες για να το κάνει με διάφορους τρόπους. Ως όργανο για τη δημόσια διπλωματία και τη διεθνή ανάπτυξη, είναι μια ισχυρή απάντηση στις παγκόσμιες προκλήσεις και την τρομοκρατία. Ο τουρισμός είναι ένα μήνυμα φιλίας και κατανόησης μεταξύ των ανθρώπων διαφόρων κοινωνιών, που τους κάνει να συνδέονται μεταξύ τους (Mowforth & Munt, 2015).

3.5. Τουριστική Διπλωματία και Διεθνείς Σχέσεις

Έχοντας αντίκτυπο στις οικονομίες των χωρών, οδήγησε τον τουρισμό να θεωρείται ως ένα από τα θέματα του διαλόγου μεταξύ υψηλού επιπέδου επιτροπών εξωτερικών υποθέσεων. Με άλλα λόγια, η διπλωματία βασίζεται στον τουρισμό και ως εκ τούτου έχει καταφέρει να βρει σταδιακά τη θέση της στις διεθνείς συνθήκες και συμφωνίες. Δεδομένου ότι οι τουρίστες πρέπει να πάνε σε πρεσβείες για να εισέλθουν στις άλλες χώρες και οι κυβερνήσεις έχουν δώσει διαφορετικές επιλογές στους πρεσβευτές τους ως υψηλόβαθμους εκπροσώπους τους, διαδραματίζουν άμεσα και έμμεσα σημαντικό ρόλο στην αποδοχή τουριστών (Steiner, et al., 2012).

Οι πρεσβευτές λαμβάνουν υπόψη όλες τις πτυχές των εσωτερικών, εξωτερικών και περιφερειακών ζητημάτων των τουριστών από τη διπλωματία και τις διεθνείς σχέσεις, επειδή η εφαρμογή των διεθνών σχέσεων ή διπλωματίας του τουρισμού θα έχει πολύ άμεσο και ισχυρό αντίκτυπο στα οικονομικά, πολιτικά, πολιτιστικά και κοινωνικά θέματα. Εάν η οικονομική διπλωματία ερμηνεύεται ως τεχνική της εξωτερικής πολιτικής και της εσωτερικής οικονομίας, θεωρείται ότι χρησιμοποιεί την εξωτερική πολιτική για την επίτευξη των στόχων της εσωτερικής οικονομίας (Barston, 2019).

Η ανάπτυξη του τουρισμού σε πολλές χώρες απαιτεί τη χρήση της οικονομικής διπλωματίας γενικά και της τουριστικής διπλωματίας ειδικότερα. Η κατεύθυνση και η διοχέτευση μιας διπλωματικής δραστηριότητας υποστηρίζουν την επέκταση της ξένης οικονομίας μέσω του μάρκετινγκ και της εξόρυξης ξένων επιχειρηματικών ευκαιριών και της επένδυσης και διεθνοποίησης των επιχειρήσεων και του χώρου για την τουριστική βιομηχανία. Εάν αυτά τα στοιχεία εφαρμοστούν με ακρίβεια από τον επικεφαλής του

διπλωματικού οργάνου μπορούν να επεκτείνουν τον τουριστικό χώρο και τις αγορές (Saner, et al., 2019).

Στην πραγματικότητα, ο τουρισμός ως διαδικασία μπορεί να επιτύχει τον απαραίτητο δυναμισμό μέσω των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων σχεδίων καθώς και της ανάπτυξης του τουρισμού και της επιχειρηματικής συνεργασίας επιχειρήσεων και φορέων. Είναι δυνατόν να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας σε αυτόν τον τομέα προκειμένου να λυθεί το πρόβλημα της ανεργίας και να δημιουργηθεί κοινωνική ζωτικότητα στους ανθρώπους. Στο μεταξύ, η τουριστική ανάπτυξη επηρεάζεται από τη συστηματική λειτουργία όλων των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών, τομέων ασφάλειας και ρυθμιστικών και νομικών κ.λπ. (Streimikiene, et al., 2021).

Το διπλωματικό σύστημα των χωρών έχει μια μοναδική και διακεκριμένη θέση σε σχέση με άλλους θεσμούς και οργανισμούς στην πολύ σημαντική κατηγορία του τουρισμού. Ερμηνεύεται ως τουριστική διπλωματία στους εξειδικευμένους κύκλους και μπορεί να καθοδηγήσει, να διοχετεύσει και να διευκολύνει τις διεθνείς σχέσεις και πλατφόρμες της τουριστικής βιομηχανίας. Επομένως, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των χωρών, τις υπάρχουσες δυνατότητες και την αναγκαιότητα εισαγωγής μοναδικών τουριστικών αξιοθέατων σε κάθε χώρα, είναι επιτακτική ανάγκη οι Υπουργοί Εξωτερικών να κάνουν βαθιά, ασφαλή και έμπειρα βήματα στον τομέα της τουριστικής διπλωματίας (Jalalpour, & Shojaeifar, 2014).

Η δημιουργία, η βελτίωση, η ανάπτυξη και η εμβάθυνση των γεωπολιτικών σχέσεων με γειτονικές χώρες και άλλες τουριστικές αγορές σε διάφορα μέρη του κόσμου θεωρούνται προτεραιότητες των διπλωματικών και διεθνών σχέσεων μαζί με την οικονομική διπλωματία και την ανάπτυξη ικανοτήτων στον τομέα της τουριστικής βιομηχανίας. Παθολογικά, οι επιχειρήσεις των περισσότερων χωρών στον τομέα της οικονομικής διπλωματίας με έμφαση στον τουρισμό δεν έχουν πετύχει μέχρι στιγμής και έχουν ακόμη πολύ δρόμο για να φτάσουν στο ιδανικό σημείο όσον αφορά τις δυνατότητες και τις πραγματικές δυνατότητες του τουρισμού.

3.6. Τουρισμός και Πολιτιστική Διπλωματία

Ο πολιτισμός είναι το κύριο κίνητρο και ο κύριος καθοριστικός παράγοντας της τελευταίας διπλωματικής πρακτικής στις τελευταίες τάσεις του αστικού τουρισμού. Όταν φέρνουμε τον πολιτιστικό τουρισμό και την πολιτιστική διπλωματία σε ένα κοινό πλαίσιο,

τότε ο πολιτισμός είναι ένας αναμφισβήτητος κοινός παρονομαστής, μέσω του οποίου αναζητούμε απαντήσεις σε μια σειρά ουσιαστικών ζητημάτων από τη συνένωση αυτών των δύο δραστηριοτήτων (Correia, et al., 2011).

Ο Mazzei (2012) αναφέρει ότι η πολιτιστική διπλωματία, μέσω όλων των μορφών, μοντέλων και τρόπων εμφάνισής της, επιτυγχάνει τη δράση της και επιτυγχάνει τους στόχους της, χάρη ιδίως στον πολιτισμό και τα πολιτιστικά περιεχόμενα, που είναι εγγενή στα πιο προηγμένα κράτη του κόσμου που αγωνίζονται για την αναγνώριση και την καθιέρωσή τους στη διεθνή σκηνή. Ο πολιτισμός και λόγω του συναισθηματικού του μηνύματος και της αισθητικής του διάστασης, έχει τους δικούς του τρόπους και μηχανισμούς για να φτάσει σε όλους, σε κοινό με στενή και αναγνωρίσιμη κουλτούρα και σε ανθρώπους, περιοχές και κοινότητες με μακρινό και άγνωστο πολιτισμό (Magdinceva-Sorona, 2018).

Οι καλύτερες πολιτιστικές διπλωματικές ενέργειες είναι εκείνες που δημιουργούν μόνιμες συνεργασίες σε αμφίδρομη επικοινωνία μέσω των οποίων ανταλλάσσονται μηνύματα και από τα δύο περιβάλλοντα. Μέσω του πολιτισμού και των πολιτιστικών δράσεων, τα κράτη μεταδίδουν μηνύματα στο ξένο κοινό, στις πολιτιστικές αξίες των λαών τους και μέσω αυτών σε ολόκληρο το σύστημα αξιών, παραστάσεων, ιδεών, πεποιθήσεων και πολιτισμού που αποτελούν. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντικό να τονιστούν παραδείγματα τακτικής πολιτιστικής συνεργασίας και εντατικής τουριστικής δυναμικής μεταξύ χωρών με δύσκολη πολιτική και διπλωματική επικοινωνία (Magdinceva-Sorona, 2018).

Στον σύγχρονο κόσμο, ο πολιτισμός είναι ένας από τους πολυτιμότερους θησαυρούς ενός έθνους. Το πολιτιστικό περιεχόμενο είναι οι τρόποι και τα μέσα με τα οποία ο πολιτισμός και η πολιτιστική διπλωματία εκπληρώνουν την αποστολή τους. Ο πολιτισμός είναι το χαρακτηριστικό γνώρισμα κάθε έθνους. Ο καθένας έχει τη δική του κουλτούρα, το δικό του σύστημα αξιών, ιδέες ή ιδανικά, το δικό του στυλ και τον τρόπο ζωής του (Center for Arts and Culture, 2004).

Η κουλτούρα είναι ο απλούστερος και αποτελεσματικός τρόπος για την αμφίδρομη ανταλλαγή πληροφοριών ή τις ανάγκες του κοινού από διαφορετικά πολιτιστικά υπόβαθρα. Τα πολιτιστικά περιεχόμενα μέσω των οποίων πραγματοποιείται αυτή η ανταλλαγή πολιτιστικών αξιών διαφέρουν από τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων στο εξωτερικό, μέσω της πολιτιστικής-πληροφοριακής παρουσίας στον χώρο των μέσων ενημέρωσης, των ανταλλαγών πολιτιστικών-εκπαιδευτικών προγραμμάτων και άλλων άτυπων τρόπων προσαρμοσμένων στις σύγχρονες προκλήσεις της νέας πληροφόρησης. Λογοτεχνία, γλώσσα, μουσική, κινηματογραφική και θεατρική τέχνη, χορός, παραδοσιακές χειροτεχνίες και έθιμα,

αρχαιολογία και πολιτιστική κληρονομιά γενικά, δημιουργικοί και πολιτιστικοί κλάδοι, αποτελούν μέρος του περιεχομένου μέσω του οποίου η πολιτιστική διπλωματία αγγίζει το ξένο κοινό. Η πολιτιστική διπλωματία μπορεί να αυξήσει την ευαισθητοποίηση μιας χώρας, να αυξήσουν τον σεβασμό ή μια χώρα, να ενθαρρυνθούν οι άνθρωποι για μια χώρα και επηρεάζουν τους ανθρώπους (Siguencia, et al., 2016).

3.7. Η Τουριστική Διπλωματία ως Καταλύτης της Πολιτιστικής Διπλωματίας

Εάν, από τη μία πλευρά, μπορούμε να επιβεβαιώσουμε ότι η ειρήνη είναι προϋπόθεση για τον τουρισμό, από την άλλη πλευρά, πρέπει να παραδεχτούμε ότι ο συμβατικός τουρισμός δεν φέρνει αυτόματα ειρήνη. Ένας αποτελεσματικός τρόπος για να επιτευχθεί η παγκόσμια αμοιβαία κατανόηση μέσω του τουρισμού, αντιπροσωπεύεται από μια πολυμερή και πολυεπίπεδη δέσμευση τουριστικών παραγόντων σε καλά καθορισμένες διαδικασίες που υπερβαίνουν τον τουρισμό και γίνονται μέρος της πολιτιστικής διπλωματίας των χωρών (Carbone, 2017).

Η προώθηση του προορισμού στο εξωτερικό θα πρέπει να συνάδει με την εθνική ατζέντα της πολιτιστικής διπλωματίας. Ταυτόχρονα, η σημασία της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις τοπικές πολιτιστικές αξίες μετατρέπει την παιδεία στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς σε έναν τρόπο ενίσχυσης της ταυτότητας της κοινότητας υποδοχής και προετοιμασία για τη συνάντηση με τους επισκέπτες. Από αυτή την άποψη, αυτή η πρακτική πρέπει να αντιπροσωπεύει πρότυπο ποιότητας (Mergos, et al., 2017).

Η κληρονομιά αντιπροσωπεύει όχι μόνο ένα πολύτιμο εργαλείο για τους επισκέπτες, αλλά και ένα ανεκτίμητο πλαίσιο για τους διαχειριστές κληρονομιάς παγκοσμίως, καθώς ευαισθητοποιεί σχετικά με την πολιτική ποιότητας και μοιράζεται κοινά διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα. Θα ήταν λοιπόν συνιστώμενη η εισαγωγή μιας τέταρτης διάστασης αξιολόγησης σχετικά με την ικανότητα ενός τόπου να προωθεί τον διαπολιτισμικό διάλογο, συγκεκριμένα μεταξύ επισκεπτών και τοπικής κοινωνίας. Η επίσκεψη σε ένα τουριστικό αξιοθέατο θα γινόταν έτσι μια δραστηριότητα της πολιτιστικής διπλωματίας, που αναγνωρίζεται ως δείκτης ποιότητας στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στην ιδανική περίπτωση, εάν όλοι οι προορισμοί παγκοσμίως εφάρμοζαν αυτό το μοντέλο, τα αποτελέσματα θα ήταν μια πολυμερής παγκόσμια δέσμευση στην πολιτιστική διπλωματία

μέσω του τουρισμού προς μια παγκόσμια αμοιβαία κατανόηση. Πολυμερές επίπεδο εντός του προορισμού, με συμμετοχή του δημόσιου τομέα, της τουριστικής βιομηχανίας και της κοινωνίας των πολιτών θα εξασφάλιζε μια συμμετοχική διαδικασία που αντικατοπτρίζεται σε κάθε προορισμό (UNESCO, 2021) .

3.8. Πολιτιστικός Τουρισμός ως Όργανο Πολιτιστικής Διπλωματίας

Ο τουρισμός είναι η μεγαλύτερη βιομηχανία στον κόσμο. Από τη δεκαετία του 1950, η ανάπτυξη του διεθνούς τουρισμού ήταν ένα όφελος για τις εθνικές οικονομίες που πεινούσαν για βιομηχανία μετά την καταστροφή των δύο παγκόσμιων πολέμων. Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι τουρισμός που υποκινείται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει από το ενδιαφέρον για τις προσφορές ιστορικού, καλλιτεχνικού ή τρόπου ζωής του τουριστικού προορισμού, είτε πρόκειται για κοινότητα, περιοχή, ή ομάδα. Αν και συχνά ο κανόνας, οι εκδρομές σε μουσεία, εκκλησίες και κάστρα δεν είναι η μοναδική έκταση των πολιτιστικών διακοπών (Babu, et al., 2008). Επιπλέον, οι διακοπές που περιλαμβάνουν διαπολιτισμικές διαμονές για εθελοντικά και περιβαλλοντικά έργα καθώς και εκπαιδευτικά σεμινάρια που περιλαμβάνουν παρουσιάσεις για την τέχνη, την ιστορία και τον πολιτισμό περιλαμβάνονται στη γκάμα του πολιτιστικού τουρισμού (Council of Europe, 2020).

Αν και δεν είναι απαίτηση, οι πολιτιστικές περιηγήσεις συχνά δίνουν έμφαση στα δημόσια και εναλλακτικά μέσα μετακίνησης, συμπεριλαμβανομένων των περιηγήσεων με ποδήλατο και με τα πόδια, καθώς και στην πλήρη χρήση των τοπικών συστημάτων μεταφοράς λεωφορείων, πούλμαν και τρένων. Μια τέτοια έμφαση δίνεται από τις χώρες όχι μόνο για να ενθαρρύνει τον ταξιδιώτη να δει και να βιώσει τρόπους ζωής, αλλά και να ενισχύσει τις οικονομικές αποδόσεις για τις τοπικές, περιφερειακές και εθνικές κυβερνήσεις. Όλο και περισσότερο, οι κυβερνήσεις και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις οργανώνουν εκπαιδευτικά σεμινάρια σχετικά με τους κώδικες συμπεριφοράς τόσο για τους κατοίκους της περιοχής όσο και για τους ταξιδιώτες, προκειμένου να ενθαρρύνουν τη βαθύτερη επικοινωνία και να μετριάσουν περιπτώσεις παρεξηγήσεων και πολιτιστικής αναισθησίας. Οι κάτοικοι της περιοχής συχνά εκπαιδεύονται σχετικά με τον αριθμό των κινήτρων, συνήθως οικονομικών, που προέρχονται από τη διατήρηση υψηλού επιπέδου αυθεντικότητας (Mouratidis, et al., 2023).

Ωστόσο, θεωρούμε ότι η αιτιώδης σχέση ειρήνης και τουρισμού και επιπλέον η αξία του τουρισμού ως μέσο διπλωματίας είναι συμπληρωματική. Ωστόσο, το ένα είναι πιθανώς η

ευνοϊκή συνθήκη για το άλλο. ενώ ο τουρισμός δεν φέρνει αυτόματα την ειρήνη. Με άλλα λόγια, η ειρήνη, όπως νοείται ως απουσία σύγκρουσης, παρουσιάζει ευνοϊκές συνθήκες για ταξίδια, επιβεβαιώνοντας έτσι ότι ο τουρισμός είναι ωφελούμενος της ειρήνης. Ο τουρισμός μπορεί να ενισχύσει την ειρήνη, εάν δεχθούμε ότι δεν είναι όλες οι συγκρούσεις καταστροφικές. Κάποιες μπορεί στην πραγματικότητα να θεωρηθούν εποικοδομητικές, εάν βοηθήσουν στη μετατροπή των κοινωνιών μακριά από την ένταση και προς την αμοιβαία κατανόηση. Έτσι, ενώ οι παραπάνω επικρίσεις για τη δυνατότητα του τουρισμού να επιφέρει ειρήνη εστιάζονται στα καταστροφικά στοιχεία της σύγκρουσης και χρησιμοποιούν έναν αρνητικό ορισμό της ειρήνης (Magdinceva-Sorona, 2018).

Υπονοούμενο σε αυτόν τον ορισμό της ειρήνης είναι ότι οι συγκρούσεις δεν επιλύονται, αλλά μάλλον μεταμορφώνονται, υποδηλώνοντας ότι ο τουρισμός, ειδικά σε μορφές όπως οι εκπαιδευτικές πολιτιστικές περιηγήσεις, μπορεί να διαδραματίσει ρόλο σε αυτόν τον μετασχηματισμό, όταν η σύγκρουση έχει προχωρήσει πέρα από μια καταστροφική φάση. Κατά συνέπεια, ο τουρίστας συμβάλλει στην προώθηση της ειρήνης μέσω του τουρισμού, εάν και όταν κατέχει το είδος της στάσης που θεωρεί τον άλλο άνθρωπο ως ευκαιρία για συναισθηματική ανάπτυξη. Προκειμένου, η τουριστική διπλωματία να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητές της για την προώθηση της ειρήνης, η βιομηχανία, στο σύνολό της, πρέπει να τείνει να αντιμετωπίσει ορισμένες από τις άλλες εξωτερικές επιδράσεις που προκύπτουν από την ταχεία αναπτυξιακή της τροχιά (Wintersteiner & Wohlmuther, 2014).

3.9. Η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς υπό τη σύνδεση τουριστικής και πολιτιστικής διπλωματίας

Εάν, αφενός, μπορούμε πράγματι να θεωρήσουμε την τουριστική δραστηριότητα ως έμφυτο όχημα της πολιτιστικής διπλωματίας, αφετέρου πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η έλλειψη ευαισθητοποίησης και ρητής δέσμευσης των φορέων αποτελεί εμπόδιο σε αυτή τη διαδικασία. Υπό αυτή την έννοια, μία από τις σημαντικές πτυχές που επισημάνθηκαν στην εργασία ήταν ο κρίσιμος ρόλος που ανέλαβαν οι πρακτικές διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς εντός του προορισμού (Carbone, 2017).

Η εφαρμογή της παιδείας ως προσέγγιση στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς για τον διαπολιτισμικό διάλογο μεταξύ τουριστών και φιλοξενούσας κοινότητας θα πρέπει να είναι μία από τις προϋποθέσεις για να μετατραπεί ο τουρισμός σε όχημα πολιτιστικής διπλωματίας. Επομένως, θα ήταν σκόπιμο να εξεταστεί η ικανότητα των

διαχειριστών πολιτιστικής κληρονομιάς να ενισχύσουν την πολιτιστική κληρονομιά ως μέσο διαπολιτισμικού διαλόγου καθώς και ως μία από τις διαστάσεις της ποιότητας στο πλαίσιο της διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς (Carbone, 2016).

Ως εκ τούτου, θα ορίζαμε τη διαχείριση ποιότητας της πολιτιστικής κληρονομιάς ως την πράξη επίβλεψης όλων των δραστηριοτήτων και καθηκόντων που απαιτούνται για την εξασφάλιση ενός επιθυμητού επιπέδου αριστείας στην πρακτική διαχείρισης χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς και μνημείων, η οποία με τη σειρά της βασίζεται ουσιαστικά σε αυτές τις διαστάσεις. δηλαδή, α) την αντιληπτή αξία του πολιτιστικού αγαθού που εμφανίζεται από τους επισκέπτες, β) τη σωστή διατήρηση των πόρων της πολιτιστικής κληρονομιάς και τη διατήρησή τους για λογαριασμό των σημερινών και των μελλοντικών γενεών, γ) μια αποτελεσματική και αποτελεσματική επικοινωνία της σημασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και της σημασίας της για τους επισκέπτες, δ) συνθήκες που εγγυώνται μια ασφαλή και ευχάριστη εμπειρία επίσκεψης και ε) η ενίσχυση της πολιτιστικής κληρονομιάς ως μέσου διαπολιτισμικού διαλόγου μεταξύ των κατοίκων κοινοτήτων και των τουριστών. Άλλες πρακτικές που απευθύνονται ειδικά σε παράγοντες του τουριστικού τομέα θα πρέπει να δημιουργούν τον ίδιο στόχο. Έτσι, ο τομέας του τουρισμού θα είναι προσανατολισμένος όχι μόνο στη συμβολή του εθνικού branding αλλά και στην πολιτιστική διπλωματία (Carbone, 2017).

Κεφάλαιο 4ο. Ελλάδα

4.1. Διπλωματία της Ελλάδας

Η Ελλάδα δεν έχει επενδύσει στη διαχείριση αντιλήψεων και στην οικοδόμηση ισχυρών θετικών εντυπώσεων στο μυαλό των εθνικών και ξένων κοινοτήτων, το οποίο θα πρέπει να είναι ένα κοινό έργο, που θα περιλαμβάνει συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Έτσι, εκτός από τους στόχους των κρατικών παραγόντων να προσελκύσουν και να κερδίσουν την υποστήριξη της κοινής γνώμης και μέσω της πολιτιστικής διπλωματίας, ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών ως πηγή ήπιας δύναμης και της δημόσιας διπλωματίας αποκτά αυξανόμενη σημασία. Εξάλλου, η εσωτερική και εξωτερική προώθηση πειστικών αντιλήψεων εξαρτάται πρωτίστως από τις απόψεις των πολιτών για τη χώρα τους σε σχέση με την παγκόσμια κοινότητα και από την ταυτοποίηση των πολιτών ως μέλη διαφορετικών εθνοτήτων και πολιτισμών. Τέτοιες ταυτίσεις είναι προϊόν αδιάκοπων πολυμερών διαδικασιών, καθώς οι εσωτερικές αντιλήψεις επηρεάζονται και δοκιμάζονται έναντι εξωτερικών. Οι παγκόσμιες κοινωνίες των πολιτών λειτουργούν τόσο ως πομποί όσο και ως δέκτες ήπιας δύναμης, καθώς οι νοοτροπίες, οι δράσεις και οι αλληλεπιδράσεις τους συμβάλλουν στον καθορισμό της εικόνας (Ελένη, 2005).

4.2. Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελλάδα

Τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εμπλέκονται στην πολιτιστική διπλωματία αντιμετωπίζουν την ίδια αρχική πρόκληση του καθορισμού των θεμελιωδών αξιών τους, προκειμένου να αντλήσουν εμπνευσμένες πολιτικές που μπορούν να ενισχύσουν την ήπια ισχύ τους στα μάτια των ευρωπαϊκών και παγκόσμιων κοινοτήτων (Fidel Santiago Luque, 2022).

Παρά την πρόσφατη σταδιακή υποβάθμιση των πολιτικών αξιών της Ελλάδας, η Ελλάδα συνεχίζει να έχει σημαντικό δυναμικό ήπιας δύναμης, καθώς διαθέτει μια πληθώρα διεθνώς αναγνωρισμένων πολιτιστικών αγαθών που χρονολογούνται από την αρχαιότητα, συμπεριλαμβανομένης της αισθητικής, της φιλοσοφικής και πολιτικής σκέψης της κλασικής

και ελληνιστικής Ελλάδας. Είναι αποδεκτά ως μέρος του θεμελίου των κοινών αξιών της ΕΕ (Papayannis & Howard, 2012).

Ωστόσο, όπως και στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το σύνθετο θέμα του καθορισμού της σύγχρονης πολιτιστικής ταυτότητας και αξιών της Ελλάδας δεν έχει συζητηθεί. Η πολιτιστική κληρονομιά της χώρας θεωρείται σε μεγάλο βαθμό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, αλλά το δυναμικό της πολυδιάστατης και πλούσιας πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ελλάδας δεν εκτιμάται πλήρως ούτε κατανοείται από τις κυβερνήσεις και τους πολίτες. Πράγματι, η Ελλάδα είναι μια σπάνια περίπτωση, όπου οι προμοντέρνες ιστορικές αφηγήσεις προηγήθηκαν πολύ πριν από την ίδρυση του σύγχρονου έθνους-κράτους (Lekakis & Pantzou, 2021).

Εντούτοις, η Ελλάδα παλεύει με ζητήματα ταυτότητας που προκαλούνται κυρίως από τις εισαγόμενες δυτικοευρωπαϊκές αρχές σχετικά με, αφενός, την αποδοχή της οικουμενικής σημασίας του κλασικού ελληνικού παρελθόντος και του Βυζαντίου από την άλλη. Τα διλήμματα ταυτότητας που δημιουργήθηκαν τα τελευταία 200 χρόνια εξακολουθούν να στοιχειώνουν τη σύγχρονη Ελλάδα, πυροδοτώντας συζητήσεις για την ιστορική συνέχεια, την πολιτιστική ταυτότητα, τις αξίες, ακόμη και το όνομα του έθνους (Mackridge, 2012).

Οι Έλληνες παραμένουν εν μέρει ανενημέρωτοι και σε μεγάλο βαθμό αμφίθυμοι σχετικά με την έκταση, την ποικιλομορφία και τη σημασία της τεράστιας πολιτιστικής ιστορίας, του προφίλ και της κληρονομιάς της χώρας τους. Κατά συνέπεια, υπάρχει μια τάση να αποδέχονται εύκολα αντιλήψεις σχετικά με την αποκλειστική επικράτηση της κλασικής αρχαιότητας, να υιοθετούν εισαγόμενες θεωρίες που αμφισβητούν άκριτα τα πολιτισμικά, ιστορικά και εθνοτικά χαρακτηριστικά της Ελλάδας και να μιμούνται ξένες κυρίαρχες κουλτούρες με στείρους τρόπους.

4.3. Πολιτιστική Διπλωματία στην Ελλάδα

Πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο καταβάλλουν προσπάθειες για την ανάπτυξη της πολιτιστικής διπλωματίας. Η πολιτιστική διπλωματία για την Ελλάδα είναι ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία που χρησιμοποιεί η χώρα για την άσκηση εξωτερικής πολιτικής. Ο ελληνικός πολιτισμός έχει παγκόσμια σημασία για όλα τα έθνη. Συνδέει την ιστορία όλων των χωρών και ο διάλογος των πολιτισμών είναι απαραίτητο συστατικό για την επίτευξη της διεθνούς ειρήνης και διπλωματίας. Η Ελλάδα έχει υπογράψει διάφορες συμφωνίες με τρίτες χώρες και έχει οργανώσει πολυάριθμες πολιτιστικές εκδηλώσεις με τη βοήθεια των

πρεσβειών σε όλο τον κόσμο για την προώθηση του ελληνικού πολιτισμού και την ενίσχυση του διαπολιτισμικού διαλόγου (Βασιλειάδης & Μπουτσιούκη, 2015).

4.4. Επανεκτίμηση της Πολιτιστικής Διπλωματίας

Οι περικοπές χρηματοδότησης που προκλήθηκαν από την κρίση και η πιθανή μείωση του ενδιαφέροντος για τα κλασικά και τις ανθρωπιστικές επιστήμες προς όφελος των πολιτισμών των ανερχόμενων παγκόσμιων παικτών και των τεχνολογικών σπουδών θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην υποχώρηση των φιλελληνικών τάσεων, απειλούν το μέλλον ακόμη και των τμημάτων ελληνικών σπουδών και μειώνουν τη δυνατότητα τέτοιων πολιτικών να ενισχύσουν την ήπια δύναμη της Ελλάδας.

Όμως, οποιαδήποτε επανεξέταση και καθορισμός αποτελεσματικών δομών και οραματιστικών στόχων για αυτούς τους εξέχοντες θεσμούς πολιτιστικής διπλωματίας πρέπει να ακολουθήσει την επανεκτίμηση του ιδεολογικού τους πλαισίου σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον και να υποστηρίζεται από μακροπρόθεσμες στρατηγικές βασισμένες σε δεδομένα που λαμβάνουν υπόψη τους εθνικός και διεθνής αντίκτυπος και ο ρόλος τους ως γέφυρες μεταξύ των πολιτισμών.

4.5. Πολιτιστική Βιομηχανία και Τουρισμός

Σε αντίθεση με τα μουσεία και την πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας, οι πολιτιστικές βιομηχανίες της χώρας έχουν μικρότερο διεθνή αντίκτυπο, κυρίως λόγω οικονομικών, οργανωτικών και πολιτιστικών εμποδίων που επιβαρύνουν την ευρεία διάδοση της εγχώριας πολιτιστικής παραγωγής. Ωστόσο, οι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι της Ελλάδας αντιπροσωπεύονται στη διεθνή φιλμογραφία, αυξάνοντας την αναγνωρισιμότητα της Ελλάδας. Ανεξάρτητα από τη δημοτικότητα ταινιών όπως 300, Alexander the Great, Zorba, My Life in Ruins ή My Big Fat Greek Wedding, η ερμηνεία της Ελλάδας, της ιστορικής και πολιτιστικής της κληρονομιάς, δεν πρέπει να εξαρτάται αποκλειστικά από εξωτερικές αντιλήψεις, αλλά να ορίζονται ενεργά και να προωθούνται μέσω μέσων και περιεχομένου που μπορούν να εδραιώσουν μια πραγματική και ελκυστική εικόνα (Adamopoulou, et al., 2022).

Ίσως η πιο συστηματική διεθνής προβολή της Ελλάδας γίνεται μέσω της τουριστικής βιομηχανίας, ιδιαίτερα μέσω της επίσημης διαφήμισης του Εθνικού Οργανισμού Τουρισμού. Ο τουρισμός είναι ένας ζωτικής σημασίας οικονομικός πυλώνας για την Ελλάδα, η οποία από τη δεκαετία του 1930 διαφημίζεται σε μεγάλο βαθμό ως τουριστικός προορισμός, προκειμένου να αξιοποιήσει το εύκρατο κλίμα, την εκτεταμένη ακτογραμμή και τον διάσημο αρχαίο πολιτισμό (Adamopoulou, et al., 2022).

Φυσικά, αυτή η περιορισμένη εικόνα θα μπορούσε να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες και τις αντιλήψεις των ξένων τουριστικών αγορών. Πολλοί τουρίστες αναζητούν χαλάρωση, απόλαυση του ηλιόλουστου κλίματος και νυχτερινή διασκέδαση, εκτός από την εμπειρία της περίφημης ελληνικής φιλοξενίας σε προσιτές τιμές. Ωστόσο, σε σύγκριση με τις ασυνεπείς προσπάθειες πολιτιστικής διπλωματίας των κρατικών παραγόντων, οι οποίες μπορεί να είναι πιο κατάλληλες για τη διάδοση μιας πιο αντιπροσωπευτικής αντανάκλασης της σύγχρονης Ελλάδας, οι διαφημίσεις του Εθνικού Οργανισμού Τουρισμού αποκτούν μεγαλύτερη προβολή λόγω των επενδύσεων της χώρας σε δραστηριότητες μάρκετινγκ, με στόχο την επέκταση του οικονομικά κρίσιμου τουρισμού (Ioakimidis & Chatzidimou, 2022).

4.6. Η περίπτωση των ελληνικών πόλεων

Στην Ελλάδα λίγες είναι οι περιπτώσεις που υιοθετούν τη διαδικασία του city branding. Συνήθως, οι στρατηγικές αφορούν τουριστική προβολή. Μια περίπτωση ελληνικής πόλης που έχει ενσωματώσει τη στρατηγική του branding είναι η Ξάνθη. Η προσπάθεια αυτή συνδυάστηκε με το Καρναβάλι, τους εορτασμούς της Παλιάς Πόλης, τη διοργάνωση εθνικών και διεθνών εκδηλώσεων από πολιτιστικούς συλλόγους κ.α., για να προωθηθεί η μοναδική πολυπολιτισμική ταυτότητα και η ανάδειξη της παράδοσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς (Papageorgiou & Papagianni, 2018).

Η οργανωμένη διαχείριση για την εμπορική προσαρμογή της εικόνας της πόλης θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως η περίπτωση της Αθήνας το 2004 κατά τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων ενόψει του θεσμού όχι μόνο συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας θετικής εικόνας της πόλης, αλλά ενίσχυσε και άλλους θεσμούς. Με το πέρασμα των χρόνων, η προσπάθεια αυτή χαρακτηρίστηκε από στασιμότητα, αφού δεν υπήρχε οργανωμένο σχέδιο διαχείρισης που να διαφυλάσσει την ισχυρή εικόνα της πόλης (Christou, 2007).

Όσον αφορά τη Θεσσαλονίκη, ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα (1997) έχασε την ευκαιρία να ενισχύσει την εικόνα και τη φήμη της, αλλά πρόσφατα έκανε σημαντικές προσπάθειες για να διαμορφώσει και να προωθήσει μια ελκυστική εικόνα. Η δράση City Diplomacy της Θεσσαλονίκης βασίζεται στην πλούσια πολιτιστική κληρονομιά. Ο σύγχρονος πολιτισμός της επιδιώκει να διευρύνει τις επαφές με πόλεις που χαρακτηρίζονται από πολιτιστικές σχέσεις με τη Θεσσαλονίκη, με στόχο την αποκατάσταση της εικόνας της και την ενίσχυση της σε επισκέψεις (Chatzigeorgiou, et al., 2017).

Γενικά, οι πρακτικές city branding στην Ελλάδα χαρακτηρίζονται από έλλειψη συντονισμού της κυβέρνησης, του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα και των πολιτών. Επίσης, η διαμόρφωση μιας ισχυρής ταυτότητας σχετίζεται άμεσα με τον σχεδιασμό του χώρου. Ο σχεδιασμός και η στρατηγική ενός έργου branding είναι μια διεπιστημονική πρακτική και απαιτεί επαγγελματισμό, βασιζόμενος σε διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους (Parageorgiou & Paragianni, 2018).

4.6.1. Περίπτωση της Θεσσαλονίκης

Η Θεσσαλονίκη είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας σε πληθυσμό και γεωγραφική έκταση. Στη διαμόρφωση της ιστορίας και του πολιτισμού της συνέβαλαν οι επιρροές των μεγάλων αυτοκρατοριών και διάφορες εθνότητες και θρησκευτικές ομάδες. Ναοί, μνημεία, αρχιτεκτονικά κτίρια, αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία διαμορφώνουν την πολυπολιτισμική και κοσμοπολίτικη ταυτότητά του. Η Θεσσαλονίκη συνδέθηκε με τον Ολυμπο, τη Βεργίνα, το Δίον, την Πέλλα και τη Χαλκιδική. Δημόσιες αρχές για την τουριστική ανάπτυξη είναι η Διοίκηση του Δήμου Θεσσαλονίκης και ο Οργανισμός Τουρισμού Θεσσαλονίκης (Parageorgiou & Paragianni, 2018).

Απαραίτητη προϋπόθεση για να αναπτύξει η Θεσσαλονίκη τον τουρισμό ήταν η αλλαγή αφήγησης. Το brand name *Thessaloniki, Many Stories, One Heart* που χτίστηκε από τον Οργανισμό Τουρισμού Θεσσαλονίκης ήταν ένα σημαντικό μέρος της αφηγηματικής στρατηγικής που στόχευε στην ανάδειξη του πολυπολιτισμικού υπόβαθρου της Θεσσαλονίκης. Η διοίκηση του δήμου με βάση αφηγηματική στρατηγική διαμόρφωσε τη στρατηγική της Διπλωματίας των Πόλεων (Lekakis & Liddle, 2022).

Οι ενέργειες του Δήμου Θεσσαλονίκης και του Οργανισμού Τουρισμού Θεσσαλονίκης καταδεικνύουν την αποκέντρωση της τουριστικής ανάπτυξης από την κεντρική διοίκηση. Οι οργανισμοί μπορεί να διαφέρουν σε ορισμένες πτυχές της στρατηγικής

και των στόχων, αλλά το όραμά τους είναι κοινό. Η συνεργασία φορέων και φορέων με διαχρονική συνέπεια και αυθεντική ικανότητα μπορεί να καθιερώσει τη Θεσσαλονίκη στον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη, ως μοναδικό και ανταγωνιστικό προορισμό (Parageorgiou & Paragianni, 2018).

4.6.2. Περίπτωση της Κρήτης

Τα Χανιά υπήρξαν σταυροδρόμι πολλών πολιτισμών και παραδόσεων από την προμινωική εποχή και, αναπόφευκτα, το πολιτιστικό της τοπίο κυριαρχείται σε μεγάλο βαθμό από αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία. Η προώθηση του πολιτισμού συνδέεται κυρίως με την τοπική πολιτιστική κληρονομιά, τον παραδοσιακό πολιτισμό και τη λαογραφία. Η πολιτιστική ζωή της πόλης βασίζεται σε τοπικές και εθνικές παραγωγές, συμπεριλαμβανομένων συναυλιών και θεατρικών παραστάσεων ερασιτεχνικών και επαγγελματικών ομάδων και υπάρχουν λιγότερες ευκαιρίες για διεθνή εμπειρία παραγωγές κυρίως λόγω έλλειψης χρηματοδότησης για την υποστήριξή τους (Kolokytha, 2022).

Υπήρξε, ωστόσο, μια μακρά παράδοση φεστιβάλ σύγχρονου χορού στην πόλη. Το πρώτο ήταν το «Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού», το οποίο πραγματοποιήθηκε μεταξύ 1990 και 1996, το οποίο διαδέχθηκε η «Μεσογειακή Πλατφόρμα Σύγχρονου Χορού 2004». Από αυτή την παράδοση προέκυψε το 2011 το Dance Days Chania. Το φεστιβάλ ήρθε ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης, να παρέχει χώρο για ιδέες και ανταλλαγή, όταν υπήρχε έλλειψη μέσων λόγω της κρίσης (Kolokytha, 2022).

Ο προγραμματισμός των εκδηλώσεων επηρεάζεται από παράγοντες, όπως η διαθεσιμότητα καλλιτεχνών, οι χώροι που παρέχονται από τον Δήμο Χανίων και άλλες τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται. Το καλοκαίρι είναι μια υψηλή περίοδος για πολιτιστικές εκδηλώσεις στην περιφερειακή Ελλάδα, καθώς συνδέεται με τον τουρισμό. Ο τουρισμός παρέχει κίνητρο σε ιδιώτες και τοπικές αρχές να επενδύσουν σε φεστιβάλ και είναι ένας σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στην επιτυχία και τη δημοτικότητα των καλοκαιρινών φεστιβάλ. Είναι αφενός ένα μέσο για να προσελκύσουν κοινό τα φεστιβάλ, αλλά και ένα κίνητρο για τους καλλιτέχνες να συμμετάσχουν σε ένα συγκεκριμένο φεστιβάλ (Menegaki, et al., 2019).

Η υποστήριξη από ελληνικούς και ξένους πολιτιστικούς φορείς, εθνικούς και ιδιωτικούς, καθώς και από πρεσβείες ήταν πρωταρχικής σημασίας για την επέκταση του φεστιβάλ που υποδέχτηκε σταδιακά διεθνείς χορευτικές εταιρείες. Η υποστήριξη προέρχεται από τοπικές επιχειρήσεις συνήθως με τη μορφή χορηγιών και εκπτώσεων για τους

καλλιτέχνες, αλλά το φεστιβάλ εξαρτάται από τις πωλήσεις εισιτηρίων για να συντηρηθεί οικονομικά, καθώς τα έσοδα από τα εισιτήρια είναι που καλύπτουν τις αμοιβές των καλλιτεχνών και των ομάδων που συμμετέχουν. Το Dance Days Chania χρησιμοποιεί πολλαπλές στρατηγικές επικοινωνίας για να προσελκύσει τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς καλλιτέχνες και κοινό. Το φεστιβάλ είναι παρόν σε διεθνείς εκδηλώσεις και φόρουμ της κοινότητας του χορού και μεγάλο μέρος της διεθνούς φήμης του χτίζεται από στόμα σε στόμα από τους ίδιους τους καλλιτέχνες που συμμετέχουν (Kolokytha, 2022).

Το City Agency κινητοποιείται εδώ ανά τόπο, χώρο και ανθρώπους μέσω ενός συνδυασμού τοπογραφίας και ανθρώπινης αλληλεπίδρασης, παρέχοντας έναν επικοινωνιακό χώρο μεταξύ τοπικών, εθνικών και διεθνών. Η τοπογραφία της πόλης βασίζεται στη γεωγραφική της θέση-μακριά από τη μητρόπολη, σε ένα νησί της Μεσογείου, το οποίο επίσης υπήρξε ιστορικά στο σταυροδρόμι πολλών διαφορετικών πολιτισμών. Η τοπογραφία του φεστιβάλ βασίζεται στον συνδυασμό των χώρων και των ανοικτών δημόσιων χώρων, στους οποίους λαμβάνει χώρα η αλληλεπίδραση και η πολιτιστική έκφραση. Η χρήση αυτών των δημόσιων χώρων, ορισμένοι από τους οποίους είναι μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς, για εκδηλώσεις σε συγκεκριμένες τοποθεσίες παίζει σημαντικό ρόλο, καθώς προσφέρει τη δυνατότητα σε όσους ενδέχεται να μην έρθουν στις παραστάσεις να παρακολουθήσουν αυτές τις εκδηλώσεις, επιτρέποντας ένα επιπλέον επίπεδο αλληλεπίδρασης και των δύο ατόμων με κάθε άλλα και των ανθρώπων με την πόλη (Kolokytha, 2022).

Αυτές οι αλληλεπιδράσεις επιτρέπουν συνδέσεις μεταξύ διαφορετικών ανθρώπων και πυροδοτούν υψηλό επίπεδο διαλόγου, ανταλλαγής, πολιτιστικής δυναμικής και ροής πολιτιστικών μηνυμάτων. Μέσα από το φεστιβάλ, το είδος της τέχνης λειτουργεί ως μέσο κοσμοπολιτικοποίησης. Και παρόλο που δεν συνδέεται παραδοσιακά με την εικόνα της Ελλάδας, εδώ ο σύγχρονος χορός παρέχει ένα όχημα για να μετατοπιστεί η στερεότυπη σύνδεση της Ελλάδας από την πολιτιστική κληρονομιά, ιδιαίτερα στα μάτια των διεθνών επισκεπτών, και να προσθέσει ένα επιπλέον στρώμα - αυτό του σύγχρονου πολιτισμού (Kolokytha, 2021).

Κεφάλαιο 5ο. Συμπεράσματα

5.1. Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία προτείνουμε την ιδέα του τουρισμού ως μέσου αριστείας της πολιτιστικής διπλωματίας. Ο τουριστικός τομέας έχει τον πολιτισμό μεταξύ των πιο σημαντικών πρωτογενών πόρων του. Επομένως, τόσο η προώθηση προορισμών στο εξωτερικό, όσο και η εμπειρία των επισκεπτών θα μπορούσαν να αντιπροσωπεύουν μια σταθερή συμβολή στην πολιτιστική διπλωματία σε παγκόσμια κλίμακα. Στο πλαίσιο της διεθνούς συζήτησης για τον ρόλο του τουρισμού στην οικοδόμηση της ειρήνης, αναγνωρίζουμε, στη συμμαχία τουριστική-πολιτιστική διπλωματία, ένα μονοπάτι που μπορεί πραγματικά να φέρει τον τουρισμό σε μια αποτελεσματική συμβολή σε μεγαλύτερο διαπολιτισμικό διάλογο και παγκόσμια αμοιβαία κατανόηση.

Όσον αφορά την περίπτωση της διπλωματίας της Ελλάδας, η τρέχουσα έρευνα έχει σκιαγραφήσει τις θεσμικές ζυμώσεις που έχουν σημειωθεί τις τελευταίες δύο δεκαετίες και μπορούν να συνδεθούν με την πρακτική της τουριστικής - πολιτιστικής διπλωματίας. Παρά την πολλά υποσχόμενη εμβέλεια της χώρας κατά τα πρώτα χρόνια του 21ου αιώνα, η Ελλάδα δεν κατάφερε να εκμεταλλευτεί τα οικονομικά, διπλωματικά και πλεονεκτήματα φήμης της για να ενισχύσει την εικόνα της στο εξωτερικό και να δημιουργήσει ένα νέο τουριστικό και πολιτιστικό διπλωματικό παράδειγμα με τους ευρωπαίους και βαλκανικούς εταίρους της.

Η δεκαετής οικονομική κρίση που είχε ακολουθήσει, παρά το σημαντικό πλήγμα της στην οικονομική και φήμη της χώρας, αποδείχθηκε ευεργετική για το εγχείρημα της ελληνικής δημόσιας διπλωματίας, αφού ανέδειξε την ανάγκη επένδυσης τόσο στο «nation-branding» όσο και σε μια νέα τουριστική και πολιτιστική διπλωματική πρακτική που συνδέεται με τις νέες γεωπολιτικές επιταγές της περιοχής. Ταυτόχρονα, η οικονομική στασιμότητα και η αύξηση των λαϊκιστικών αντιευρωπαϊκών αφηγήσεων κατέστησαν δύσκολη την ενδυνάμωση της λειτουργίας των στοιχείων της διπλωματίας και δημιούργησαν διχογνωμίες μεταξύ του νέου συνεργατικού διπλωματικού παραδείγματος και της ολοένα και πιο εσωστρεφούς εγχώριας κοινωνικής νοοτροπίας.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Βασιλειάδης, Ν., & Μπουτσιούκη, Σ. (2015). Πολιτιστική Διπλωματία, Ελληνικές και Διεθνείς διαστάσεις. *Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών: Αθήνα.*

Ελένη, Τ. (2005). Πολιτιστική Διπλωματία–Διεθνή Δεδομένα και Ελληνικές Προοπτικές. *Εκδόσεις Σιδέρης, Αθήνα.*

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Abdurahmanli, E. (2021). Definition of diplomacy and types of diplomacy used between states. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3), 580-603.

Abduazimov, M. (2021). Inside Diplomacy during the Pandemic: Change in the Means and Ways of Practice. *Indonesian Quarterly*, 49(1), 50-66.

Adamopoulou, E., Kapopoulos, P., & Marinopoulou, E. (2022). Greek Tourism Industry Reloaded: Post-pandemic Rebound and Travel Megatrends. *Alpha Bank Economic Research*, May.

Alolaimy, M. B. (2020). Revisiting Foreign Policy Making. *World Affairs: The Journal of International Issues*, 24(1), 40-61.

Anholt, S. (2007). What is competitive identity?. In *Competitive identity: The new brand management for nations, cities and regions* (pp. 1-23). London: Palgrave Macmillan UK.

Babu, S. S., Mishra, S., & Parida, B. B. (Eds.). (2008). *Tourism development revisited: concepts, issues and paradigms*. SAGE Publications India.

Balan, S. (2010). M. Foucault's view on power relations. *Cogito: Multidisciplinary Res. J.*, 2, 193.

Baranowski, S., Covert, L. P., Gordon, B. M., Jobs, R. I., Noack, C., Rosenbaum, A. T., & Scott, B. C. (2019). Discussion: tourism and diplomacy. *Journal of Tourism History*, 11(1), 63-90.

Barker, C. (2003). *Cultural studies: Theory and practice*. Sage.

Barston, R. P. (2019). *Modern diplomacy*. Routledge.

Berkman, P. A. (2020). Science diplomacy and its engine of informed decisionmaking: operating through our global pandemic with humanity. *The Hague Journal of Diplomacy*, 15(3), 435-450.

Bjola, C., & Coplen, M. (2023). Digital Diplomacy in the Time of the Coronavirus Pandemic: Lessons and Recommendations. In *The Palgrave Handbook of Diplomatic Reform and Innovation* (pp. 323-342). Cham: Springer International Publishing.

Bourdieu, P. & Passeron, J.-C. (2014). Η Αναπαραγωγή: Στοιχεία για μια Θεωρία του Εκπαιδευτικού Συστήματος (πρόλ. Ν. Παναγιωτόπουλος, μτφρ. Γ. Καράμπελας). Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Bourdieu, P. (1991). *Language and symbolic power*. Harvard University Press.

Bound, K. Briggs, R., Holden, J. & Jones, S., (2007). *Cultural Diplomacy*. Demos.

Bowen, J. P., & Giannini, T. (2019). The digital future for museums. *Museums and Digital Culture: New Perspectives and Research*, 551-577.

Carbone, F. (2016). An insight into cultural heritage management of tourism destinations. *European Journal of Tourism Research*, 14, 75-91.

Carbone, F. (2017). International tourism and cultural diplomacy: A new conceptual approach towards global mutual understanding and peace through tourism. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 65(1), 61-74.

Center for Arts and Culture. (2004). *Cultural Diplomacy: Recommendations & Research*. Center for arts and culture.

Center for Substance Abuse Treatment. (2014). Improving cultural competence.

Chatzigeorgiou, C., Christou, E. & Simeli, I. (2017). Delegate satisfaction from conference service quality and its impact on future behavioural intentions. Published in: 5th International Conference on Contemporary Marketing Issues ICCMI, June 21-23, 2017 Thessaloniki, Greece (21 July 2017): pp. 532-544.

Christou, E. (2007). Tourism Destination Brand Personality: Influencing Perceptions, Proceedings of the 2007 ICHRIE Annual Conference and Marketplace, Dallas, Texas, USA: 25-29 July 2007, pp.43-49.

Chong, A., & Maass, M. (2010). Introduction: the foreign policy power of small states.

Čiefová, M. (2021). The Role of Diplomacy in the Times of the Coronavirus Crisis. *European Journal of Transformation Studies*, 9(2), 187-200.

Claro, M. F. C., Huguet, J. P., & Serrano, M. C. S. (2023). Tourism as a Soft Power Tool. The Role of Public Diplomacy in Japan's Country and Destination Branding. *Journal of Tourism, Sustainability and Well-being*, 11(2), 66-80.

Correia, A., Kozak, M., & Ferradeira, J. (2011). Impact of culture on tourist decision-making styles. *International Journal of Tourism Research*, 13(5), 433-446.

Copeland, T. E. (2000). The information revolution and national security.

Council of Europe (2020). Cultural tourism in the EU macro-regions: Cultural Routes to increase the attractiveness of remote destinations.

Critchlow, J. (2004). Public diplomacy during the Cold War: The record and its implications. *Journal of Cold War Studies*, 6(1), 75-89.

Enaifoghe, A. O., & Makhutla, N. E. (2020). Exploring cultural diplomacy as soft power through cultural communication exports: A model of power for promoting peace and security. *African Journal of Gender, Society & Development*, 9(3), 83.

Feltham, R. G. (2004). The Diplomat and the Media. In *Diplomatic Handbook* (pp. 139-147). Brill Nijhoff.

Ffrench-Davis, R., Pietrobelli, C., Zamagni, S., & Ocampo, J. A. (2000). *Financial globalization and the emerging economies*. ECLAC.

Fidel Santiago Luque, J. M. (2022). Cultural Diplomacy in the European Union. State and relationship with the EU strategic autonomy.

Gegenhuber, T., & Dobusch, L. (2017). Making an impression through openness: how open strategy-making practices change in the evolution of new ventures. *Long Range Planning*, 50(3), 337-354.

Glenn, P., & Susskind, L. (2010). How talk works: Studying negotiation interaction. *Negot. J.*, 26, 117.

Goff, P. M. (2020). Cultural diplomacy. In *Routledge Handbook of public diplomacy* (pp. 30-37). Routledge.

Gonsh, A. G., & Melissen, J. (2005). *Public diplomacy: Improving practice* (pp. 1-28). The Hague: Netherlands Institute of International Relations Clingendael.

Grincheva, N. (2022). Cultural diplomacy under the “digital lockdown”: Pandemic challenges and opportunities in museum diplomacy. *Place Branding and Public Diplomacy*, 1-4.

Grincheva, N. (2013). Cultural diplomacy 2.0: Challenges and opportunities in museum international practices. *Museum and society*, 11(1), 39-49.

Hart, D., & Siniver, A. (2020). The meaning of diplomacy. *International Negotiation*, 26(2), 159-183.

Hervik, P. (2012). Ending tolerance as a solution to incompatibility: The Danish ‘crisis of multiculturalism’. *European Journal of Cultural Studies*, 15(2), 211-225.

Hilliard, R. L., & Keith, M. C. (2023). *Global broadcasting systems* (Vol. 21). Taylor & Francis.

Hocking, B. (2016). Non-state Actors and the Transformation of Diplomacy. In *The Ashgate research companion to non-state actors* (pp. 225-236). Routledge.

Hocking, B., Melissen, J., Riordan, S., & Sharp, P. (2012). Futures for diplomacy. Integrative diplomacy in the 21st century.

Hotez, P. J. (2021). *Preventing the next pandemic: Vaccine diplomacy in a time of anti-science*. er.

Institute for cultural diplomacy (n.d.). *The Arts as Cultural Diplomacy*.

Ioakimidis, P., & Chatzidimou, T. (2022). Tourism, Culture and Creative Industries. Case study “Thessaloniki Cinema Museum”. *Culture-Journal of Culture in Tourism, Art & Education*, 2(1).

Isar, Y. R., & Triandafyllidou, A. (2021). Introduction to this Special Issue Cultural Diplomacy: What Role for Cities and Civil Society Actors?. *International Journal of Politics, Culture, and Society*, 34, 393-402.

Jalalpour, S., & Shojaeifar, J. (2014). The tourism industry and the international relations. *World Journal of Environmental Biosciences*, 6, 68-72.

Jazbec, M. (2013). The sociology of Diplomacy: A general outline with some aspects and dilemmas. *Perspectives: Review of International Affairs*, (1), 87-108.

Kacowicz, A. M. (1998). *Regionalization, Globalization and Nationalism: Convergent, Divergent. or Overlapping.*

Kamali-Chirani, F. (2021). Cultural Diplomacy in the Time of COVID-19: Updating SDG-17 (Partnership for Goals).

Kang, H. (2013). Reframing Cultural Diplomacy: International Cultural Politics of Soft Power and the Creative Economy. King's College London.

Kolbe, K. J., Velthuis, O., Aengenheyster, J., Rozenbaum, A. F., & Zhang, M. (2022). The global rise of private art museums a literature review. *Poetics*, 101712.

Kolokytha, O. (2022). Bottom-up cultural diplomacy in the Greek periphery: The city of Chania and Dance Days Chania festival. *City, Culture and Society*, 29, 100448.

Kolokytha, O. (2021). Cultural diplomacy in Greece during the crisis. A critical overview. *Cultural diplomacy: Contemporary approaches, future challenges*, 53-68.

KÖPRÜLÜ, Ö. (2014). Using Body Language to Make and Maintain a Solid First Impression and to Decode Students' Behaviours. *Sakarya University Journal of Education*, 4(2), 6-18.

Kroon Lundell, Å., & Eriksson, G. (2010). Interviews as communicative resources in news and current affairs broadcasts. *Journalism Studies*, 11(1), 20-35.

Lall, S. (1993). Understanding technology development. *Development and change*, 24(4), 719-753.

Lee D and Hocking B (2011). Diplomacy. In: Bardie B, Schlosser D-B & Morlino L (eds.) *International Encyclopaedia of Political Science*. Sage.

Lekakis, N., & Liddle, J. (2022). City politics under austerity in Greece: Place-based leadership for a resilient Thessaloniki, 2011-2021. *Cities*, 131, 103984.

Lekakis, S., & Pantzou, P. (2021). Μνήμη, ταυτότητα και τοπικές κοινωνίες. Ο ρόλος της αρχαιολογικής εθνογραφίας στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς. *Διαχείριση και ανάδειξη χώρων και μνημείων*.

Lindsey, D. (2017). Diplomacy through agents. *International Studies Quarterly*, 61(3), 544-556.

Loyal, S., & Quilley, S. (2017). The particularity of the universal: critical reflections on Bourdieu's theory of symbolic power and the state. *Theory and Society*, 46, 429-462.

Mackridg, P. (2012). The heritages of the modern Greeks. *British academy review*, 19, 33-41.

Magdinceva-Sopova, M. (2018). Cultural diplomacy and development of cultural tourism. *Proceedings of the 4th International Scientific Conference - SITCON 2018*.

Manfredi-Sánchez, J. L. (2021). Deglobalization and public diplomacy. *International Journal of Communication*, 15, 22.

Mark, S. (2009). A Greater Role for Cultural Diplomacy. Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'.

Matos, C. (2012). Globalization and the mass media. In: *Encyclopedia of Globalization*. . Oxford: Wiley-Blackwell.

- Mazin, A. (2023). *Art Exhibitions: A Tool of Cultural Diplomacy* (Doctoral dissertation).
- McPherson, G., McGillivray, D., Mamattah, S., Cox, T., & Norrman, K. E. (2017). Arts, Culture and Soft Power: Developing an Evidence Base.
- Melissen, J. (2005). *The new public diplomacy*. Palgrave.
- Menegaki, A., Agiomirgianakis, G., & Arvanitaki, E. (2019). The tourism sector in Greece: A sociological perspective and review. *tourismos*, *14*(1), 67-95.
- Mergos, G., Patsavos, P., Camatsos, E., & Voulgaridis, G. P. (2017). Cultural Heritage and Sustainable Development. *Technical University of Crete*.
- Mihelj, S., Leguina, A., & Downey, J. (2019). Culture is digital: Cultural participation, diversity and the digital divide. *New Media & Society*, *21*(7), 1465-1485.
- Milic, N. (2022). Digitalising the Museum. In *Handbook of Research on Museum Management in the Digital Era* (pp. 138-154). IGI Global.
- Molz, J. G. (2010). Performing global geographies: Time, space, place and pace in narratives of round-the-world travel. *Tourism Geographies*, *12*(3), 329-348.
- Mor, B. D. (2012). Credibility talk in public diplomacy. *Review of International Studies*, *38*(2), 393-422.
- Mouratidis, K., De Vos, J., Yiannakou, A., & Politis, I. (2023). Sustainable transport modes, travel satisfaction, and emotions: Evidence from car-dependent compact cities. *Travel Behaviour and Society*, *33*, 100613.
- Mowforth, M., & Munt, I. (2015). *Tourism and sustainability: Development, globalisation and new tourism in the third world*. routledge.

Mulcahy, K. V. (2016). *Public culture, cultural identity, cultural policy: comparative perspectives*. Springer.

Musyoka, D. K. (2019). *The Role of Cultural Diplomacy in Promoting Economic Development in Africa-a Case Study of Kenya* (Doctoral dissertation, University of Nairobi).

Nayyar, D. (2003). Globalization and development. *Rethinking development economics*, 1, 61.

Nye Jr, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power. *The annals of the American academy of political and social science*, 616(1), 94-109.

OECD-Organisation for Economic Co-operation and Development. (2011). Better policies for better lives: the OECD at 50 and beyond.

Ooi, C. S. (2015). Soft power, tourism. *Encyclopedia of tourism*, 1-2.

Özkan, B. İ., & Boylu, Y. (2021). A Study on the Use of Tourism as a Soft Power Instrument in International Relations. *Journal of Tourismology*, 7(1), 73-100.

Papageorgiou, P., & Papagianni, E. (2018). Cultural diplomacy and its contribution to management of tourism destination image and identity.

Papayannis, T., & Howard, P. (2012). Reclaiming the Greek landscape. *Med-INA: Athens, Greece*.

Patel, F., Mingsheng, L., & Sooknanan, P. (2011). *Intercultural communication: Building a global community*. Sage.

Pelowski, M., Leder, H., & Tinio, P. P. (2017). Creativity in the visual arts. *The Cambridge handbook of creativity across domains*, 80-109.

Porlezza, C. (2019). Accuracy in journalism.

Powell, J. L. (2014). Globalization and modernity. *International Letters of Social and Humanistic Sciences*, (17), 1-60.

Rahmat Shah, D., Mousavi Noory, S. A., & Akbari, M. (2017). Tourism industry, globalization, encounter or interaction. *IAU international journal of social sciences*, 7(2), 73-80.

Rao, V. (Ed.). (2004). *Culture and public action*. Orient Blackswan.

Ryniejska-Kiełdanowicz, M. (2009). Cultural Diplomacy as a Form of International Communication Cultural Diplomacy as a Form of International Communication Finalist Paper Institute for Public Relations BledCom Special Prize for Best New Research on the Cultural Variable in Public Relations Practice 2 Cultural Diplomacy as a Form of International Communication.

Saaida, M. B (2023). The Role of Culture and Identity in International Relations. *East African Journal of Education and Social Sciences (EAJESS)*, 4(1), 49-57.

Sadia, B. C. K. S. I. & Ananya, A. (2020). Tourism Diplomacy: A Feasible Tool of Building Nation's Image through Tourism Resources. A Study on Bangladesh.

Saner, R., Yiu, L., & Filadoro, M. (2019). Tourism development in least developed countries: Challenges and opportunities. *Sustainable Tourism: Breakthroughs in Research and Practice*, 94-120.

Schroeder, P. W. (1989). The nineteenth century system: balance of power or political equilibrium?. *Review of International Studies*, 15(2), 135-153. The nineteenth century system: balance of power or political equilibrium?. *Review of International Studies*, 15(2), 135-153.

Shahzad, K., Khan, S. A., Iqbal, A., Shabbir, O., & Latif, M. (2023). Determinants of fake news diffusion on social media: a systematic literature review. *Global Knowledge, Memory and Communication*.

Sharp, P. (1999). For diplomacy: Representation and the study of international relations. *International studies review*, 1(1), 33-57.

Sharp, P. (1997). Who needs diplomats? The problem of diplomatic representation. *International journal*, 52(4), 609-634.

Siguencia, L. O., Gomez-Ullate, M., & Kamara, A. (2016). Cultural Management and Tourism in European Cultural Routes: from theory to practice. *Publishing House of the Research and Innovation in Education Institute: Czestochowa, Poland*.

Singh, J.P., et al (2022). SOFT POWER and CULTURAL RELATIONS APPROACHES in INTERNATIONAL HERITAGE PROTECTION. Schar School of Policy and Government & George Mason University.

Siniver, A. (2020). The meaning of diplomacy. *International Negotiation*.

Sopio, B. (2021). Power for the Small States (Doctoral dissertation, Ritsumeikan Asia Pacific University).

Stanzel, V., & Politik-SWP-Deutsches, S. W. (2018). New realities in foreign affairs: Diplomacy in the 21st century.

Stavrakakis, Y., & Katsampekis, G. (2020). Populism and the pandemic: A collaborative report.

Stein, R. (2007). Diplomatic training around the world. *Foreign Ministries: Managing Diplomatic Networks and Optimizing Value, Malta and Geneva: DiploFoundation*, 235-64.

Steiner, C., Richter, T., Dörry, S., Neisen, V., Stephenson, M. L., Lemma, A. F., & Mitchell, J. G. (2012). Economic crisis, international tourism decline and its impact on the poor. *Economic crisis, international tourism decline and its impact on the poor*.

Streeten, P. (2001). Integration, interdependence, and globalization. *Finance & Development*, 38(2), 34-34.

Streimikiene, D., Svagzdiene, B., Jasinskas, E., & Simanavicius, A. (2021). Sustainable tourism development and competitiveness: The systematic literature review. *Sustainable development*, 29(1), 259-271.

Tevdovski, L. (2009). *Cultural Diplomacy*. Skopje: Macedonian Information Centre.

Unesco (2023). Cutting Edge: From standing out to reaching out: cultural diplomacy for sustainable development. *UNESCO*.

UNESCO Office Bangkok and Regional Bureau for Education in Asia and the Pacific (2021). Competence framework for cultural heritage management: a guide to the essential skills and knowledge for heritage practitioners.

Van der Borg, J., Russo, A. P., Lavanga, M., & Mingardo, G. (2005). The impacts of culture on the economic development of cities. *European Institute for Comparative Urban Research (EURICUR) Erasmus University Rotterdam*, 1-395.

Vlados, C. (2019). The Classical and Neoclassical theoretical traditions and the evolutionary study of the dynamics of globalization. *Journal of Economics and Political Economy*, 6(3), 257-280.

Wijninga, P., Oosterveld, W. T., Galdiga, J. H., & Marten, P. (2014). State and non-state actors: beyond the dichotomy. *Strategic Monitor 2014: Four Strategic Challenges*, 139-162.

Wintersteiner, W., & Wohlmuther, C. (2014). Peace sensitive tourism: How tourism can contribute to peace. *International handbook on tourism and peace*, 31-61.

Wouters, J., & Vidal, M. (2007). UNESCO and the promotion of cultural exchange and cultural diversity.

Wyszomirski, M. J., Burgess, C., & Peila, C. (2003). International cultural relations: A multi-country comparison.

Xu, L. (2018). *The effectiveness of cultural diplomacy in state trust building between China and the UK*. Lancaster University (United Kingdom).

Zamorano, M. (2015). Cultural diplomacy: definition, historical evolution and current tendencies. *University of Barcelona*.

Zamorano, M. M. (2016). Reframing cultural diplomacy: the instrumentalization of culture under the soft power theory. *Culture Unbound*, 8(2), 165-186.

Zhou, J. (2022). *The Developing Role of Cultural Diplomacy in Soft Power?*. Linköping University.

